

Sygn. akt I ACa 401/19

Sygn. akt I ACz 424/19

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 września 2019 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSA Tomasz Sobieraj (spr.)
Sędziowie:	SA Dariusz Rystał SA Tomasz Żelazowski
Protokolant:	St. sekr. sąd. Marta Osińska

po rozpoznaniu w dniu 24 września 2019 r. na rozprawie w Szczecinie

sprawy z powództwa (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością spółki komandytowej w S. przeciwko Skarbowi Państwa - (...) Zarządowi (...) w S.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie

z dnia 26 marca 2019 r. sygn. akt I C 335/17

oraz zażalenia powoda na postanowienie o kosztach procesu zawarte w punkcie IV zaskarżonego wyroku

I. zmienia zaskarżony wyrok w punkcie IV w ten sposób, że zasądza od pozwanego Skarbu Państwa - (...) Zarządu (...) w S. na rzecz powódki (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością spółki komandytowej w S. kwotę 9 766 (dziewięć tysięcy siedemset sześćdziesiąt sześć) złotych tytułem kosztów procesu,

II. oddala apelację w pozostałej części,

III. oddala zażalenie,

IV. zasądza od pozwanego na rzecz powódki kwotę 4 050 (cztery tysiące pięćdziesiąt) złotych tytułem kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym,

V. zasądza od powódki na rzecz Skarbu Państwa – Prokuratorii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej kwotę 900 (dziewięćset) złotych tytułem kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu zażaleniowym.

Tomasz Żelazowski T. D. R.

Sygn. akt I ACa 401/19

Sygn. akt I ACz 424/19

UZASADNIENIE

Powódka (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością spółka komandytowa z siedzibą w S. wniosła pozew o zasądzenia na jej rzecz kwoty 114986,14 złotych solidarnie od pozwanych (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S. i Skarbu Państwa - (...) Zarządu (...) w S. oraz dodatkowo zasądzenia od pozwanej spółki kwoty 66354,15 złotych. W uzasadnieniu powódka podała, że od obu pozwanych dochodzi wynagrodzenia za roboty budowlane wykonane zgodnie z umowami (...) w wysokości 114986,14 złotych, a od pozwanej dodatkowo kwoty 63907,00 złotych tytułem kar umownych należnych na skutek odstąpienia od umów nr (...), w części niewykonanej z winy pozwanej oraz kwoty 2447,15 złotych. tytułem rekompensaty za koszty odzyskiwania należności, o której mowa w art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 2013 roku o terminach zapłaty w transakcjach handlowych w wysokości równowartości 40 euro za każdą nieopłaconą fakturę.

W odpowiedzi na pozew pozwany Skarb Państwa - (...) Zarząd (...) w S. uznał powództwo w części, tj. do kwoty 56021,15 złotych, wynikającej z faktur: faktury nr (...) z dnia 11 sierpnia 2016 roku, faktury nr (...) z dnia 11 sierpnia 2016 roku oraz faktury nr (...) z dnia 7 września 2016 roku przy zastrzeżeniu braku uznania kwoty 6224,57 złotych stanowiącej 10 % wartości powyższych faktur zatrzymanej przez generalnego wykonawcę oraz braku uznania roszczenia o odsetki ustawowe od uznanej kwoty - w tym zakresie pozwany wniósł o oddalenie powództwa. Ponadto pozwany wnosił o oddalenie powództwa w całej nieuznanej części w stosunku do pozwanego Skarbu Państwa oraz o zasądzenie od powódki na jego rzecz kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego na rzecz Skarbu Państwa - Prokuratorii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej, według norm przepisanych. Uzasadniając swoje stanowisko pozwany Skarb Państwa - (...) Zarząd (...) w S. wskazał, iż pozwany (...) był generalnym wykonawcą dla dwóch inwestycji powierzonych mu przez Pozwany Skarb Państwa.

W piśmie procesowym z dnia 29 maja 2017 roku pozwany Skarb Państwa podniósł, iż w dniu 18 maja 2017 roku (...) Zarząd (...) w S. dokonał zapłaty uznanej w odpowiedzi na pozew kwoty 56.021,15 złotych wynikającej z faktur: nr (...) z dnia 11 sierpnia 2016 roku, nr (...) z dnia 11 sierpnia 2016 ro., nr (...) z dnia 7 września 2016 roku na rzecz powódki. Pozwany podniósł, iż wobec zaspokojenia roszczenia głównego powódki w tej części w toku postępowania, dalsze prowadzenie postępowania w tym zakresie staje się bezprzedmiotowe, a powództwo w tej części powinno ulec oddaleniu. Mając na względzie powyższe, pozwany Skarb Państwa zmodyfikował stanowisko wyrażone w odpowiedzi na pozew z dnia 28 kwietnia 2017 roku w ten sposób, że wniósł o oddalenie powództwa w stosunku do pozwanego Skarbu Państwa w zakresie uregulowanej w dniu 18 maja 2017 roku kwoty 56.021.15 złotych oraz o zasądzenie od powódki na jego rzecz kosztów postępowania w tym zakresie, w tym kosztów zastępstwa procesowego na rzecz Skarbu Państwa - Prokuratorii Generalnej Skarbu Państwa, według norm przepisanych.

Powódka w piśmie procesowym cofnęła powództwo w zakresie kwoty 56.021,15 złotych, z tym zastrzeżeniem, że w dalszym ciągu niniejszym podtrzymała żądanie zapłaty odsetek za opóźnienie od tej kwoty do dnia zapłaty, zgodnie z żądaniem pozwu, a nadto wniosła o uznanie pozwanych za solidarnie przegrywających proces w zakresie powyższej kwoty przy orzekaniu o kosztach procesu. Powódka podkreśliła, iż uznanie przez pozwany Skarb Państwa powództwa w zakresie kwoty 56.021,15 złotych oraz przyznanie, iż powódka była zgłoszonym podwykonawcą, realizującym roboty budowlane na podstawie Umowy na Elektrykę i Umowy na Teletechnikę. Według powódki oznacza to, iż pozwany Skarb Państwa co do zasady uznaje swoją odpowiedzialność jako inwestora na podstawie art. 647¹ § 5 k.c. Nadto

powódka nie zgodziła się z argumentacją podniesioną przez pozwaną Skarb Państwa odnośnie nieuznanej części powództwa i podtrzymuje twierdzenia i wywody zawarte w pozwie.

Postanowieniem z dnia 15 września 2017 roku Sąd Okręgowy w Szczecinie zawiesił postępowanie w stosunku do pozwanej (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością.

Sąd Okręgowy w Szczecinie wyrokiem częściowym z dnia 26 marca 2019 roku:

I. umorzył postępowanie w zakresie żądania zasądzenia kwoty 56 021,15 złotych;

II. zasądził od pozwanego Skarbu Państwa - (...) Zarządu (...) w S. na rzecz powódki (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością spółki komandytowej z siedzibą w S. kwotę 58946,99 złotych wraz z:

- odsetkami ustawowymi za opóźnienie od kwoty 114986,14 złotych od dnia 27 października 2016 roku do dnia 18 maja 2017 roku,
- odsetkami ustawowymi za opóźnienie od kwoty 58946,99 złotych od dnia 19 maja 2017 roku do dnia zapłaty;

III. oddalił powództwo w pozostałym zakresie;

IV. zasądził od pozwanego Skarbu Państwa - (...) Zarządu (...) w S. na rzecz powódki (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością spółki komandytowej z siedzibą w S. kwotę 11167 złotych tytułem kosztów procesu.

Sąd Okręgowy powyższe rozstrzygnięcie oparł na następujących ustaleniach faktycznych:

(...) Zarząd (...) w S. zawarł w dniu 15 lipca 2014 roku z (...) spółką z ograniczoną odpowiedzialnością umowę o zaprojektowanie i wykonanie robót budowlanych dla zadania „Zaprojektowanie i wykonanie robót budowlanych obejmujących wykonanie przyłącza teleinformatycznego pomiędzy budynkiem nr (...) oraz wewnętrznych instalacji telekomunikacyjnych i teleinformatycznych, w tym instalacji sygnalizacji pożaru, systemów ochrony (...), (...), C. w budynku nr (...) przy ul. (...) w S. wraz z integracją wykonanych instalacji z systemem ochrony funkcjonującym w kompleksie (...). Zgodnie z § 20 umowy strony ustaliły wynagrodzenie za wykonanie przedmiotu umowy, o którym mowa w § 1 i opisanego w części II umowy za cenę ryczałtową w wysokości: 2 582 432,13 złotych brutto. Powyższa cena obejmowała również wynagrodzenie Wykonawcy za przeniesienie autorskich praw majątkowych określonych w § 9 do dokumentacji określonej w § 6 ust. 1 umowy oraz pełnienie nadzoru autorskiego. Wynagrodzenie, o którym mowa w ust. 1 obejmowało także wszystkie koszty związane z realizacją przedmiotu umowy. Wynagrodzenie miało być płatne z uwzględnieniem aktualnej stawki VAT obowiązującej na dzień wystawienia faktury - powstania obowiązku podatkowego. Limit finansowy na rok 2014 wynosił 140 000,00 złotych brutto, a limit finansowy na rok 2015 2 400 000,00 złotych brutto. Limit finansowy na rok 2016 ustalony został do wysokości zawartej umowy. Wynagrodzenie ryczałtowe miało być niezmiennie przez cały czas realizacji przedmiotu umowy i Wykonawca nie może żądać podwyższenia wynagrodzenia, nawet, jeżeli w czasie zawarcia umowy nie można było przewidzieć rozmiaru i kosztów prac. W przypadku pominięcia przez Wykonawcę w wycenie przedmiotu zamówienia jakichkolwiek robót lub kosztów określonych lub zasygnalizowanych w dokumentacji przetargowej i ich nie ujęcia w wynagrodzeniu ryczałtowym, Wykonawcy nie przysługiwać miały względem Zamawiającego żadne roszczenia z powyższego tytułu, a w szczególności roszczenia o dodatkowe wynagrodzenie. Wykonawca nie mógł odmówić zawarcia umowy o zamówienie dodatkowe, jeśli okazałoby się, iż zachodzi konieczność wykonania prac nieobjętych umową niezbędnych do jej prawidłowego wykonania, a których wykonanie stało się konieczne na skutek sytuacji niemożliwej wcześniej do przewidzenia oraz zostały one zaakceptowane przez zamawiającego. Wykonawca nie mógł żądać od zamawiającego wynagrodzenia, jeżeli wykonał prace dodatkowe podczas realizacji zamówienia bez zawarcia umowy o zamówienie dodatkowe. Strony zgodnie ustaliły iż w przypadku zmniejszenia zakresu robót, wynagrodzenie zawarte w umowie miało zostać odpowiednio pomniejszone o wartość robót, o które pomniejszono zakres przedmiotu umowy. Wartość tych robót zostanie wyliczona na podstawie sporządzonego przez wykonawcę kosztorysu z uwzględnieniem parametrów cenotwórczych cen materiałów i pracy sprzętu przyjętych do obliczenia oferty lub na podstawie wartości

elementu robót określonych w harmonogramie rzeczowo - finansowym. Zapłata należności za przedmiot umowy odnośnie dokumentacji projektowej nastąpić miała w ciągu 30 dni od daty wpływu do zamawiającego prawidłowo sporządzonych faktur częściowych wykonawcy wraz z poprawnymi protokołami zdawczo - odbiorczymi. I rata miała być płatna po przekazaniu zamawiającemu zaopiniowanej przez Kierownika Sekcji Obsługi Infrastruktury S. inwentaryzacji budowlanej wraz z ekspertyzą mykologiczną oraz oceną techniczną stanu konstrukcji i elementów budynku (wartość faktury nie mogła przekraczać 10 % łącznej wartości wynagrodzenia przewidzianego za wykonanie dokumentacji projektowej). II rata - 85% wynagrodzenia przewidzianego za ten element zgodnie z Formularzem cenowym, miała być płatna po wykonaniu i zatwierdzeniu przez (...) uzgodnionej dokumentacji projektowej obejmującej projekt zagospodarowania terenu z likwidacją istniejącej przepompowni ścieków, przyłączami kanalizacji sanitarnej, deszczowej i wodociągowej do budynku nr (...) i remontem ogrodzenia wraz z potwierdzeniem braku sprzeciwu organu do zgłoszenia robót nie wymagających uzyskania decyzji o pozwoleniu na budowę lub uzyskaniem decyzji o pozwoleniu na budowę. III rata - w wysokości 25 % wynagrodzenia przewidzianego za wykonanie dokumentacji projektowej obejmującej przebudowę budynku, po wykonaniu i zatwierdzeniu przez (...) projektu budowlanego. IV rata - w wysokości 25 % wynagrodzenia przewidzianego za wykonanie dokumentacji projektowej obejmującej przebudowę budynku, po wykonaniu i zatwierdzeniu przez (...) projektu wykonawczego wraz z elektroakustycznym projektem technologii studia nagrań. V rata - w wysokości 25 % wynagrodzenia przewidzianego za wykonanie dokumentacji projektowej, po dostarczeniu decyzji o pozwoleniu na budowę. VI rata - w wysokości 15 % wynagrodzenia przewidzianego za wykonanie dokumentacji projektowej, za pełnienie nadzoru autorskiego płatne będzie w trakcie wykonywania robót budowlanych zgodnie w dwóch częściach. 75 % wynagrodzenia za nadzór autorski miało zostać zapłacone w trakcie realizacji robót budowlanych w równych częściach, których liczba odpowiadać będzie liczbie miesięcy, na którą przewidziana jest realizacja robót budowlanych w oparciu o faktury częściowe. Podstawą wystawienia faktury częściowej za nadzór autorski miała być karta nadzoru autorskiego potwierdzona przez inspektora nadzoru inwestorskiego. Natomiast 25 % wynagrodzenia nadzoru autorskiego miała zostać zapłacona po zakończeniu realizacji inwestycji w terminie do 30 dni od daty przyjęcia przez Zamawiającego faktury końcowej wystawionej na podstawie końcowego protokołu odbioru nadzoru autorskiego po wystawieniu faktury przez wykonawcę robót budowlanych. Rozliczenie wykonawcy w zakresie wykonania robót budowlanych i za pełnienie nadzoru autorskiego nastąpić miało na podstawie prawidłowo sporządzonych przez Wykonawcę faktur częściowych wystawianych nie częściej niż raz w miesiącu na podstawie częściowych protokołów odbioru robót, na podstawie procentowego wykonania poszczególnych elementów robót wykonanych zgodnie z pozycją harmonogramu rzeczowo - finansowego. Faktura wraz z protokołem odbioru wykonanych robót musi być potwierdzona przez przedstawicieli zamawiającego, o których mowa w § 5 umowy oraz kierownika robót (przedstawiciela wykonawcy). Faktury częściowe oraz faktura końcowa miały obejmować wynagrodzenie za pełnienie nadzoru autorskiego oraz roboty budowlane wyodrębnione w odrębnych pozycjach. Przed wystawieniem faktury wykonawca zobowiązał się dostarczyć inspektorowi nadzoru: deklaracje zgodności lub certyfikaty zgodności potwierdzające, że użyte materiały nadawały się do wbudowania lub oświadczenie kierownika budowy, że wbudowane wyroby budowlane posiadają dokumenty potwierdzające dopuszczenie do obrotu i powszechnego stosowania w budownictwie, protokoły badań i sprawdzeń, dowód potwierdzający przekazanie materiałów z rozbiórki i demontażu do utylizacji powstałych w wyniku robót budowlanych. Wykonawca do faktury końcowej dołączyć miał protokół odbioru końcowego robót objętych przedmiotem umowy. Faktura końcowa nie mogła być mniejsza niż 25 % wartości umownej przewidzianej za wykonanie robót budowlanych i będzie płatna po podpisaniu przez zamawiającego i wykonawcę końcowego protokołu odbioru robót z pisemnym potwierdzeniem przekazania kluczy Administratorowi budynku. Wykonawca ostatnią fakturę w 2014 roku złożyć miał do 15.12.2014 roku. Zapłata wynagrodzenia nastąpić miała przelewem z rachunku bankowego Zamawiającego na konto Wykonawcy wskazane na fakturach- w terminie do 30 dni od daty otrzymania faktur. Termin zapłaty liczony miał być od dnia wpływu faktur do zamawiającego. Za datę dokonania zapłaty przyjęto dzień obciążenia rachunku bankowego zamawiającego. Natomiast zgodnie z § 27 umowy do pokrycia roszczeń z tytułu niewykonania lub nienależytego wykonania zamówienia, będącego przedmiotem niniejszej umowy strony ustaliły kwotę w wysokości: 258243,21 złotych. Wskazały, że do dnia wyznaczonego na podpisanie umowy wykonawca wniósł kwotę zabezpieczenia w wysokości 258243,21 złotych w formie gwarancji. Strony postanowiły, że na zabezpieczenie roszczeń z tytułu rękojmi zostanie pozostawione 30% wniesionego zabezpieczenia tj. kwota: 77472,96 złotych. Część zabezpieczenia gwarantująca zgodne z umową wykonanie robót 70 % miała zostać zwolniona w ciągu 30 dni od ich

końcowego odbioru. Pozostała część zabezpieczenia 30 % miała zostać zwolniona w ciągu 15 dni od daty upływu okresu rękojmi.

(...) Zarząd (...) w S. zawarł w dniu 14 maja 2015 roku z (...) spółką z ograniczoną odpowiedzialnością umowę nr (...) na generalne wykonawstwo robót budowlanych na inwestycji „Przebudowa budynku nr (...) (kasyna) na siedzibę orkiestry wojskowej zlokalizowanego na terenie kompleksu wojskowego przy ul. (...) w S. wraz z zagospodarowaniem terenu i przyłączami wodociągowymi, kanalizacji sanitarnej i deszczowej.

Zgodnie z § 20 umowy zapłata należności za przedmiot umowy nastąpić miała wg następujących zasad: 1/ za dokumentację projektową zgodnie z formularzem cenowym, po wykonaniu i zatwierdzeniu przez (...) projektu budowlanego i wykonawczego instalacji wewnętrznych i zewnętrznych oraz przyłącza telekomunikacyjnego objętych zamówieniem oraz uzyskaniu decyzji o pozwoleniu na budowę lub potwierdzenia braku sprzeciwu do zgłoszenia robót nie wymagających uzyskania pozwolenia na budowę, w terminie do 30 dni od daty wpływu do Zamawiającego prawidłowo sporządzonej faktury Wykonawcy wystawionej w terminie 7 dni na podstawie podpisanego przez strony bez uwag protokołu zdawczo – odbiorczego 2/ za nadzór autorski zgodnie z formularzem cenowym, po zakończeniu realizacji inwestycji w terminie do 30 dni od daty wpływu do Zamawiającego faktury końcowej wystawionej na podstawie końcowego protokołu odbioru nadzoru autorskiego przez Wykonawcę robót budowlanych. Zapłata należności za roboty budowlane miała następować na podstawie faktur częściowych na podstawie częściowych protokołów odbioru robót. Rozliczenie robót miało odbyć się na podstawie faktur częściowych wystawionych przez wykonawcę nie częściej niż raz w miesiącu, składane wraz z protokołami odbioru potwierdzającymi procentowe wykonanie poszczególnych elementów robót wykonanych zgodnie z pozycją z harmonogramu rzeczowo - finansowego. Faktura wraz z protokołem odbioru wykonanych robót musi być potwierdzona przez przedstawicieli zamawiającego wymienionych w umowie oraz kierownika robót (przedstawiciela Wykonawcy). Zatwierdzony przez zamawiającego harmonogram rzeczowo-finansowy stanowił miał odzwierciedlenie ceny oferty, z uwzględnieniem terminów realizacji, płatności faktur oraz etapowanie robót budowlanych. Przed wystawieniem faktury wykonawca zobowiązał się dostarczyć inspektorowi nadzoru: 1/ deklaracje zgodności lub certyfikaty zgodności potwierdzające, że użyte materiały nadawały się do wbudowania lub oświadczenie kierownika budowy, że wbudowane wyroby budowlane posiadają dokumenty potwierdzające dopuszczenie do obrotu i powszechnego stosowania w budownictwie, 2/ protokoły badań i sprawdzeń, 3/ dowód potwierdzający przekazanie materiałów z rozbiórki i demontażu do utylizacji powstałych w wyniku robót budowlanych. 4/ potwierdzone za zgodność z oryginałem dowody zapłaty wymagalnego wynagrodzenia podwykonawcom i dalszym podwykonawcom. Wykonawca do faktury końcowej dołączyć miał: protokół odbioru końcowego robót będących przedmiotem umowy, podpisany przez przedstawiciela zamawiającego oraz kierownika budowy robót (przedstawiciel wykonawcy). Nieprzedstawienie dowodów zapłaty wynagrodzenia Podwykonawcom spowodować miało, iż zamawiający wstrzyma wypłatę wynagrodzenia dla wykonawcy za odebrane roboty budowlane. Wstrzymane wynagrodzenie w przypadku sporu pomiędzy wykonawcą, a podwykonawcą zamawiający złoży do depozytu sądowego w terminie zapłaty wynikającej z faktury. Brak jakiegokolwiek innego dokumentu określonego w ust. 4 spowoduje wstrzymanie opłat, faktury z winy wykonawcy. Fakturę końcową wykonawca złożyć miał po spisaniu protokołu odbioru do Kancelarii Zamawiającego. Faktura końcowa nie mogła być mniejsza niż 20 % wartości umownej przewidzianej za wykonanie robót budowlanych i będzie płatna po podpisaniu przez zamawiającego i wykonawcę końcowego protokołu odbioru robót. Faktura końcowa miała obejmować wynagrodzenie za pełnienie nadzoru autorskiego oraz roboty budowlane wyodrębnione w odrębnych pozycjach. Wykonawca ostatnią fakturę w 2015 roku złożyć miał do 30 listopada 2015 roku. Zapłata wynagrodzenia nastąpić miała przelewem z rachunku bankowego zamawiającego na konto wykonawcy wskazane na fakturach - w terminie do 30 dni od dnia wpływu faktury do kancelarii zamawiającego. Natomiast zgodnie z § 25 umowy do pokrycia roszczeń z tytułu niewykonania lub nienależytego wykonania niniejszej umowy strony ustaliły zabezpieczenie należytego wykonania umowy (...) w wysokości 44700,00 złotych (10 % ceny oferty). Zgodnie z zapisem umowy do dnia wyznaczonego na podpisanie umowy wykonawca wniósł zabezpieczenie roszczenia z tytułu niewykonania lub nienależytego wykonania umowy (...) w wysokości 44 700,00 złotych w formie gwarancji ubezpieczeniowej z terminem ważności o 30 dni dłuższym od dnia upływu planowanego umownego terminu zakończenia realizacji przedmiotu umowy. W przypadku wydłużenia umownego terminu zakończenia przedmiotu umowy aneksem do umowy podpisanym w siedzibie zamawiającego,

wykonawca zobowiązany był dostarczyć Zamawiającemu dokument wydłużający termin (...) w terminie 7 dni roboczych od dnia podpisania aneksu pod rygorem potrącenia kwoty (...) z faktury Wykonawcy.

(...) spółka jawna z siedzibą w S. jako podwykonawca zawarła w dniu 15 czerwca 2015 roku z (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością jako wykonawcą umowę nr (...), mocą której wykonawca powierzył a podwykonawca zobowiązał się do zaprojektowania i wykonania robót budowlanych obejmujących wykonanie przyłącza teleinformatycznego pomiędzy budynkiem (...) a 38 oraz wewnętrznych instalacji telekomunikacyjnych i teleinformatycznych, w tym instalacji sygnalizacji pożaru, systemów ochrony (...), (...) i C. w budynku nr (...) przy ul. (...) w S. wraz z integracją wykonanych instalacji z systemem ochrony funkcjonującym w kompleksie ((...)) w oparciu o SIWZ, Program funkcjonalno-użytkowy, szczegółowy opis i zakres przedmiotu zamówienia, harmonogram terminowo-rzeczowo-finansowy oraz pozostałą dokumentację stanowiącą załączniki do SIWZ (§1 ust. 1 umowy). Zakres rzeczowy robót i technologie ich wykonania określała: niniejsza umowa, Specyfikacja istotnych Warunków Zamówień, Program Funkcjonalno - Użytkowy, Szczegółowy Opis i Zakres Przedmiotu Zamówienia, Specyfikacja Techniczna Wykonania i Odbioru Robót, harmonogram terminowo-rzeczowo-finansowy oraz pozostała dokumentacja stanowiąca załączniki do SIWZ, technologia wykonania i warunki terenowe, obowiązujące przepisy prawa, w szczególności BHP i przeciwpożarowe. W przypadku rozbieżności pomiędzy wymienionymi wyżej dokumentami, dokumenty będą miały pierwszeństwo w kolejności określonej powyżej (§ 1 ust. 2 umowy). Strony ustaliły, iż przedmiot umowy należy wykonać w sposób określony w przepisach, w tym techniczno-budowlanych oraz zgodnie z zasadami wiedzy technicznej, zapewniając spełnienie wymagań podstawowych określonych w art. 5 Prawa Budowlanego, a także wykonanie dokumentacji technicznej zgodnie z prawem budowlanym (§3 umowy). Ustalono, iż w zakres przedmiotu umowy określonego w § 1 ust. 1 wchodziło wykonanie: mapy sytuacyjno - wysokościowej do celów projektowych obszaru objętego planowaną inwestycją sporządzoną zgodnie z obowiązującymi przepisami Prawa geodezyjnego i kartograficznego (Dz.U. z 1989 roku Nr 30, poz. 163) - 2 egzemplarze, analizy zagrożeń - 3 egzemplarze, projektu budowlanego wraz z projektem zagospodarowania działki lub terenu oraz niezbędnymi pracami przedprojektowymi, wykonanego zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej z dnia 25 kwietnia 2012 roku w sprawie szczegółowego zakresu i formy projektu budowlanego (Dz. U. z dnia 27 kwietnia 2012 roku) oraz wymogami art. 34 ustawy Prawo Budowlane z dnia 07.07.1994 roku (Dz. U. 2010 nr 243, poz. 1623 z późn. zm.) - 5 egzemplarzy, projektu wykonawczego, który ma być wykonany zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 02.09.2004 roku, w sprawie szczegółowego zakresu i formy dokumentacji projektowej, specyfikacji technicznych wykonania i odbioru robót budowlanych oraz programu funkcjonalno - użytkowego (Dz. U. 2005 nr 75, poz. 664), Rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 03.07.2003 roku, w sprawie szczegółowego zakresu i formy projektu budowlanego (Dz. U. 2003 nr 120, poz. 1133) - 5 egzemplarzy, informacji dotyczącej bezpieczeństwa i ochrony zdrowia (BIOZ) w trakcie wykonywania robót budowlanych, wykonanej zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 23.06.2003 roku w sprawie informacji dotyczących bezpieczeństwa i ochrony zdrowia oraz planu bezpieczeństwa i ochrony zdrowia (Dz. U. 2003 nr 120, poz. 1126 z późn. zm.) - 5 egzemplarzy, przedmiaru robót który ma być wykonany zgodnie z § 6 Rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 02.09.2004 roku w sprawie szczegółowego zakresu i formy dokumentacji projektowej, specyfikacji technicznych wykonania i odbioru robót budowlanych oraz programu funkcjonalno - użytkowego (Dz. U. 2005, Nr 75, poz. 664 z późn. zm.) - 3 egzemplarze, specyfikacji technicznych wykonania i odbioru robót, która ma być wykonana zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 02.09.2004 roku w sprawie szczegółowego zakresu i formy dokumentacji projektowej, specyfikacji technicznych wykonania i odbioru robót budowlanych oraz programu funkcjonalno -użytkowego (Dz. U. 2005 roku nr 75, poz. 664) - 5 egzemplarzy, kosztorysu, który ma być wykonany zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 18.05.2004 roku w sprawie określenia metod i podstaw sporządzania kosztorysu inwestorskiego, obliczania planowanych kosztów prac projektowych oraz planowanych kosztów robót budowlanych określonych w programie funkcjonalno - użytkowym (Dz. U. nr 130, poz. 1389 z późn. zm.) - 3 egzemplarze oraz uzyskanie w imieniu Zamawiającego i przekazanie decyzji o pozwoleniu na budowę lub skuteczne zgłoszenie robót niewymagających uzyskania pozwolenia na budowę, wydanych na podstawie wykonanych projektów budowlanych i po spełnieniu wymagań określonych w art. 32 Prawa budowlanego, w tym uzyskanie w imieniu Zamawiającego wymaganych przepisami szczególnymi pozwoleń, uzgodnień lub innych opinii organów (§ 5 umowy). Strony ustaliły, iż przedmiotem umowy było wykonanie zamówienia określonego w §1 umowy w zakresie określonym

w § 5 umowy oraz realizacja robót budowlanych polegających na: wykonaniu prac przygotowawczych, wykonaniu robót podstawowych objętych dokumentacją projektową w terminach określonych w harmonogramie rzeczowo-finansowym, wykonanie prac porządkowych: przygotowaniu pełnej dokumentacji do odbioru określonej w §9 ust. 36, przeprowadzenie na własny koszt i ryzyko utylizacji odpadów powstałych przy realizacji zamówienia zgodnie z ustawą o odpadach z dnia 14.12.2012 roku (Dz. U. z 2013 roku r, poz. 21) oraz zgłoszeniu robót do odbioru końcowego i przekazanie przedmiotu umowy Wykonawcy i Zamawiającemu. Powódka jako podwykonawca zobowiązana była do wykonania i dostarczenia Zamawiającemu i Wykonawcy przedmiotu umowy wykonanego zgodnie z SIWZ, Programem funkcjonalno - użytkowym, OPZ, zgodnie z przepisami techniczno - budowlanymi oraz do usunięcia wszystkich wad występujących w tym przedmiocie, w okresie umownej odpowiedzialności oraz pełnienia nadzoru autorskiego w trakcie budowy. Dokumentacja projektowa stanowiąca element odbioru przedmiotu umowy powinna być zaopatrzona w wykaz opracowań oraz pisemne oświadczenie Podwykonawcy, iż jest ona wykonana zgodnie z umową, zgodnie z przepisami techniczno-budowlanymi oraz zostały uwzględnione warunki określone w art., 30 ust. 1-7 ustawy PZP i że została wykonana w stanie kompletnym z punktu widzenia celu, któremu ma służyć, że dołożono należytej staranności i w sporządzonej dokumentacji projektowej i specyfikacji technicznej wykonania i odbioru robót ujęto wszystkie roboty budowlane określone w opisie przedmiotu zamówienia, jak również nie określone, a konieczne do wykonania i możliwe do przewidzenia roboty budowlane zapewniające spełnienie warunków funkcjonalno - użytkowych po zrealizowaniu przedmiotu zamówienia na podstawie w.w. dokumentacji projektowej i specyfikacji technicznej wykonania i odbioru robót budowlanych. Wykaz opracowań oraz pisemne oświadczenie Podwykonawcy, o którym mowa wyżej stanowić miały integralną część przedmiotu odbioru dokumentacji projektowej (§9 ust. 1 umowy). Ustalono, iż Podwykonawca ponosić będzie pełną odpowiedzialność za szkody, jakie może ponieść Zamawiający i Wykonawca z uwagi na wadliwie wykonane elementy obiektu budowlanego w przypadku, gdy wady te powstały w wyniku popełnionych przez Podwykonawcę błędów w dokumentacji projektowej, na podstawie której zrealizowano ten obiekt budowlany (§9 ust. 6 umowy). Wraz z każdą fakturą Podwykonawca miał przedstawiać Wykonawcy dowody zapłaty za poprzedni miesiąc, w formie oświadczenia zgodnie ze wzorem stanowiącego Załącznik nr 6 i 7 będący integralną częścią umowy. Przedmiot umowy, o którym mowa w § 1 w powódka jako podwykonawca miała wykonać w terminie 205 dni od daty zawarcia umowy tj. do dnia 13 stycznia 2016 roku (§11 ust. 1 umowy). Termin wykonania robót budowlanych oznaczał termin odbioru końcowego bez zastrzeżeń przez Zamawiającego od Wykonawcy, (jednak nie wcześniej niż termin odbioru robót obejmujących przebudowę budynku nr (...)), która zostanie potwierdzona przez Inspektorów nadzoru wpisem do Dziennika Budowy (§11 ust. 2 umowy). Podwykonawca miał zgłosić Wykonawcy gotowość do odbioru końcowego przesyłając na jego adres pisemne stwierdzenie o gotowości odbioru. Wykonawca miał wyznaczyć datę i rozpoczęcie odbioru końcowego w terminie nie później niż 7 dni od daty zawiadomienia go o osiągnięciu gotowości do odbioru, zawiadamiając o tym pisemnie Podwykonawcę. Zakończenie czynności odbioru powinno nastąpić w ciągu 14 dni licząc od daty rozpoczęcia odbioru (§12 ust. 1 umowy). Odbioru końcowego dokonywać się miało po całkowitym zakończeniu wszystkich robót składających się na przedmiot umowy oraz innych czynności przewidzianych przepisami ustawy PB, potwierdzonych przez Wykonawcę. W razie stwierdzenia podczas odbioru końcowego wad, wady takie powinny zostać określone w protokole odbioru końcowego, a po usunięciu przez Podwykonawcę wad stwierdzonych w protokole odbioru końcowego, strony dokonać miały odbioru uzupełniającego, do którego odpowiednio stosowane będą zasady prowadzenia odbioru końcowego (§12 ust. 2 umowy). Strony ustaliły wynagrodzenie za wykonanie przedmiotu umowy, o którym mowa w § 1 za cenę ryczałtową w wysokości 402300 złotych brutto (§13 ust. 1 umowy). Podstawę do wystawienia faktury przez Podwykonawcę stanowić miały podpisany przez Kierownika Budowy lub Przedstawiciela Wykonawcy i zaakceptowany przez Dyrektora Oddziału S. Protokół Zaawansowania Robót zgodnie ze wzorem stanowiącym Załącznik nr 5, przekazanie Wykonawcy wszelkich niezbędnych certyfikatów, deklaracji zgodności i atestów na wbudowane materiały, oraz dokumenty potwierdzające legalne składowanie lub utylizację odpadów lub materiałów z rozbiórek oraz oświadczenie o niezaleganiu w płatnościach przez Podwykonawcę dalszemu Podwykonawcy/om zgodnie ze wzorem stanowiącym Załącznik nr 6 oraz oświadczenie o niezaleganiu przez Wykonawcę dla Podwykonawcy zgodnie ze wzorem stanowiącym Załącznik nr 7. Wszystkie ww. dokumenty miały być podpisane przez umocowaną prawnie osobę. W przypadku niedostarczenia ww. dokumentów Wykonawca mógł odmówić zapłaty należności za złożoną fakturę, do której brakuje ww. dokumentów (§14 ust. 1 umowy). Wynagrodzenie Podwykonawcy miało być realizowane na podstawie faktur częściowych (wystawianych raz w miesiącu) i faktury końcowej, która nie

może być mniejsza niż 20% wartości wynagrodzenia umownego (§14 ust. 2 umowy). Podstawą wystawienia faktury częściowej miał być Protokół Zaawansowania Robót sporządzony po wykonaniu danych elementów robót zgodnie z Harmonogramem Rzeczowo - Finansowym stanowiącym Załącznik nr 3 do Umowy (§14 ust. 3 umowy). Faktura końcowa miała zostać wystawiona przez Podwykonawcę po zakończeniu realizacji przedmiotu umowy i podpisaniu protokołu końcowego odbioru robót bez wad i usterek wraz z rozliczeniem zgodnym z Harmonogramem Rzeczowo - Finansowym stanowiącym Załącznik nr 3 do j Umowy. Wynagrodzenie określone w fakturze końcowej nie mogło być niższe niż 20% wynagrodzenia o którym mowa w §13 pkt 1 (§14 ust. 4 umowy). Wykonawca miał zatrzymać 10% wartości robót tytułem zabezpieczenia należytego wykonania przedmiotu umowy oraz kaucji gwarancyjnej, która zostanie zwolniona w następujących terminach: 70% z ww. wartości miało zostać zwrócone na pisemny wniosek Podwykonawcy w terminie 30 dni po odbiorze końcowym robót dokonanym bez zastrzeżeń przez Inwestora od Wykonawcy, 30% z ww. wartości miało zostać zwolnione na pisemny wniosek Wykonawcy w terminie 15 dni po upływie ostatecznego okresu udzielonej gwarancji jakości (§14 ust. 5 umowy). Faktury miały być płatne przez Wykonawcę przelewem bankowym w ciągu 30 dni licząc od daty złożenia u Wykonawcy faktury wraz z podpisanym i zaakceptowanym przez Wykonawcę Protokołem Zaawansowania robót i niezbędnymi certyfikatami, deklaracjami zgodności i atestami (§14 ust. 6 umowy). Faktury za wykonane roboty miały być płatne przez Wykonawcę na wskazane na fakturze konto Podwykonawcy. Faktury należało dostarczać pod adres: (...) Sp. z o.o. (...)-(...) S. ul. (...) (§14 ust. 8 umowy). Podwykonawca zobowiązany był zapłacić Wykonawcy kary umowne między innymi za odstąpienie od umowy przez którąkolwiek ze stron z przyczyn, za które Podwykonawca ponosił odpowiedzialność w wysokości 10 % wartości brutto wynagrodzenia określonego w umowie (§15 ust. 1 pkt 1 umowy). Wykonawca był zobowiązany zapłacić Podwykonawcy karę umowną za odstąpienie od umowy z przyczyn zależnych od Wykonawcy w wysokości 10 % wartości brutto etapu zamówienia, od realizacji którego odstąpiono (za etap realizacji uważa się: wykonanie dokumentacji projektowej, wykonanie robót budowlanych) - za wyjątkiem odstąpienia na skutek okoliczności określonych w art. 145 ustawy Prawo zamówień publicznych (§16 ust. 1 umowy). Ustalono, iż okres gwarancyjny liczony będzie od daty bezusterkowego protokólnego przyjęcia przez Zamawiającego od Wykonawcy przedmiotu umowy i wynosił 60 miesięcy (§17 ust. 1 umowy). W razie stwierdzenia w toku czynności odbioru końcowego wad nie nadających się do usunięcia, Wykonawca mógł obniżyć wynagrodzenie za przedmiot umowy odpowiednio do utraconej wartości użytkowej i technicznej, jeżeli wada umożliwia używanie przedmiotu zgodnie z jego przeznaczeniem (§17 ust. 3 umowy). Wykonawca miał przystępować do odbiorów poszczególnych etapów robót w tym robót zanikających lub podlegających zakryciu w terminie nie dłuższym niż 5 dni od momentu pisemnego zgłoszenia przez Podwykonawcę gotowości robót do odbioru (§19 ust. 1 umowy). Wykonawca miał przystąpić do odbioru końcowego przedmiotu umowy po zakończeniu całości robót, nie później jednak niż w terminie 7 dni od daty pisemnego zgłoszenia przez Podwykonawcę gotowości robót do odbioru (§19 ust. 2 umowy).

W dniu 13 stycznia 2016 roku strony powyższej umowy zawarły do niej Aneks nr (...). W zakresie wynagrodzenia umownego ustalono w nim, że będzie miało ono charakter ryczałtowy i wyniesie 407 300 złotych.

(...) spółka jawna z siedzibą w S. jako Podwykonawca zawarła w dniu 26 listopada 2015 roku z (...) spółką z ograniczoną odpowiedzialnością jako Wykonawcą umowę nr (...) mocą której Wykonawca zlecił a Podwykonawca przyjął do wykonania roboty obejmujące kompleksowe wykonanie instalacji elektrycznych na inwestycji „Przebudowa budynku nr (...) (kasyna) na siedzibę orkiestry wojskowej zlokalizowanego na terenie kompleksu wojskowego przy ul. (...) w S. wraz z zagospodarowaniem terenu i przyłączami wodociągowymi, kanalizacji sanitarnej i deszczowej”. Zakres rzeczowy robót i technologie ich wykonania określała: umowa, Specyfikacja Istotnych Warunków Zamówienia wraz z jej zmianami wynikającymi z modyfikacji jej treści lub odpowiedzi udzielonych na pytania zadane w toku postępowania, Dokumentacja projektowa, Program funkcjonalno-użytkowy, Szczegółowy zakres i opis przedmiotu zamówienia, Specyfikacja Techniczna Wykonania i Odbioru Robót Budowlanych, przedmiary, technologia wykonania i warunki terenowe, obowiązujące przepisy prawa, w szczególności BHP i przeciwpożarowe, Kosztorys ofertowy, dokumentacje powierzonego zadania, która stanowi Załącznik nr 1 do umowy. W przypadku rozbieżności pomiędzy wymienionymi wyżej dokumentami, dokumenty będą miały pierwszeństwo w kolejności określonej powyżej (§1 ust. 3 umowy). Termin rozpoczęcia prac objętych Umową ustalono na 26 listopada 2015 roku, a termin zakończenia prac objętych Umową ustalono na 30 czerwca 2015 roku (§2 ust. 1 umowy). Termin

zakończenia prac będących przedmiotem Umowy oznaczał datę bezusterkowego protokolarnego ich przejęcia przez Zamawiającego od Wykonawcy (§ 2 ust. 4 umowy). Za wykonanie robót będących przedmiotem umowy oraz za wszystkie materiały i środki produkcji dostarczone przez Podwykonawcę, a niezbędne do wykonania przedmiotu umowy, Podwykonawca otrzymać miał wynagrodzenie ryczałtowe w kwocie: 255.000,00 złotych netto + VAT (§3 ust. 1 umowy). Ustalono, iż w przypadku nie wykonania przez Podwykonawcę części robót, przewidzianych niniejszą Umową, Podwykonawcy nie będzie przysługiwać prawo otrzymania wynagrodzenia za te roboty (§3 ust. 4 umowy). Podstawę do wystawienia faktury przez Podwykonawcę stanowić miał podpisany przez Kierownika Budowy Protokół Zaawansowania Robót zgodnie ze wzorem stanowiącym Załącznik nr 5, przekazanie Wykonawcy wszelkie niezbędne certyfikaty, deklaracje zgodności i atesty na wbudowane materiały oraz dokumenty potwierdzające legalne składowanie lub utylizację odpadów lub materiałów z rozbiórek oraz oświadczenie o niezaleganiu w płatnościach przez Podwykonawcę dalszemu Podwykonawcy/om zgodnie ze wzorem stanowiącym Załącznik nr 6 oraz oświadczenie o niezaleganiu przez Wykonawcę dla Podwykonawcy zgodnie ze wzorem stanowiącym Załącznik nr 7. Wszystkie ww. dokumenty miały być podpisane przez umocowaną prawnie osobę. W przypadku niedostarczenia ww. dokumentów Wykonawca mógł odmówić zapłaty należności za złożoną fakturę, do której brakuje ww. dokumentów (§4 ust. 1 umowy). Wynagrodzenie Podwykonawcy miało być realizowane na podstawie faktur częściowych (wystawianych raz w miesiącu) i faktury końcowej (§4 ust. 2 umowy). Podstawą wystawienia faktury częściowej miał być Protokół Zaawansowania Robót sporządzony po wykonaniu danych elementów robót zgodnie z Harmonogramem Rzeczowo - Finansowym stanowiącym Załącznik nr 3 do Umowy (§4 ust. 3 umowy). Faktura końcowa miała zostać wystawiona przez Podwykonawcę po zakończeniu realizacji przedmiotu umowy i podpisaniu protokołu końcowego odbioru robót bez wad i usterek wraz z rozliczeniem zgodnym z Harmonogramem Rzeczowo - Finansowym stanowiącym załącznik nr 3 do Umowy. Wynagrodzenie określone w fakturze końcowej nie mogło być niższe niż 10% wynagrodzenia o którym mowa w §3 pkt. 1. Wykonawca miał zatrzymać 10% wartości robót tytułem zabezpieczenia należytego wykonania przedmiotu umowy oraz kaucji gwarancyjnej, która miała zostać zwolniona w następujących terminach: 70% z wyżej wymienionej wartości miało zostać zwrócone na pisemny wniosek Podwykonawcy w terminie 30 dni po odbiorze końcowym robót dokonanym bez zastrzeżeń przez Zamawiającego od Wykonawcy, 30 % z wyżej wymienionej wartości zostanie zwolnione na pisemny wniosek Wykonawcy w terminie 15 dni po upływie ostatecznego okresu udzielonej gwarancji jakości (§4 ust. 5 umowy). Faktury miały być płatne przez Wykonawcę przelewem bankowym w ciągu 30 dni licząc od daty złożenia u Wykonawcy faktury wraz z podpisanym i zaakceptowanym przez Wykonawcę Protokołem Zaawansowania robót i niezbędnymi certyfikatami, deklaracjami zgodności i atestami i obmiarami robót (§4 ust. 6 umowy). Faktury za wykonane roboty miały być płatne przez Wykonawcę na wskazane na fakturze konto Podwykonawcy. Za dzień zapłaty uważa się obciążenie rachunku bankowego Wykonawcy (§4 ust. 7 umowy). Faktury należało dostarczać pod adres: (...) Sp. z o.o. (...)-(...) S. ul. (...) (§4 ust. 8 umowy). Podwykonawca udzielił Wykonawcy gwarancji na roboty budowlane objęte zamówieniem na okres 60 miesięcy od daty podpisania bezusterkowego protokołu odbioru końcowego robót. Bieg i termin gwarancji miał rozpoczynać się w dniu następnym po odbiorze końcowym przedmiotu umowy. Gwarancja obejmowała wady materiałowe oraz wady w robociznie (§7 ust. 1 umowy). Wykonawca miał przystępować do odbiorów poszczególnych etapów robót w tym robót zanikających lub podlegających zakryciu w terminie nie dłuższym niż 3 dni od momentu pisemnego zgłoszenia przez Podwykonawcę gotowości robót do odbioru (§9 ust. 1 umowy). Wykonawca miał przystąpić do odbioru końcowego przedmiotu umowy po zakończeniu całości robót, nie później jednak niż w terminie dni od daty pisemnego zgłoszenia przez Podwykonawcę gotowości robót do odbioru (§9 ust. 2 umowy). W razie zgłoszenia przez Podwykonawcę do odbioru robót, które nie są zgodne z wymaganiami określonymi powyżej, Wykonawca w protokole odbioru końcowego była uprawniony wskazać wszelkie stwierdzone uchybienia i wady. Po usunięciu uchybień i wad Strony będą mogły przystąpić do odbioru uzupełniającego, do którego stosuje się odpowiednio postanowienia dotyczące odbioru końcowego. Jeżeli usterki nie zostałyby usunięte do czasu upływu terminu zakończenia robót określonego w harmonogramie, stanowiącym Załącznik nr 3 do niniejszej umowy, Podwykonawca od chwili upływu tego terminu będzie pozostawał w zwłoce co do zakończenia robót i podlegał karom umownym zgodnie z postanowieniami §13 (§9 ust. 4 umowy). Odbiór ostateczny miał być dokonywany przez Zamawiającego przy udziale Użytkownika, Wykonawcy oraz Podwykonawcy, w formie protokołu ostatecznego odbioru po usunięciu wszystkich wad ujawnionych w okresie gwarancji jakości. Zwalniać on miał Podwykonawcę z wszystkich zobowiązań wynikających z umowy, dotyczących usuwania wad. Odbiór ten winien nastąpić nie później niż 14 dni przed upływem okresu gwarancji jakości (§9 ust.

7 umowy). Strony ustaliły i będą ponosić odpowiedzialność z tytułu niewykonania lub nienależytego wykonania przedmiotu umowy na warunkach w niej określonych (§14 ust. 1 umowy). W dniu 13 czerwca 2016 roku strony powyższej umowy zawarły do niej Aneks nr (...). W zakresie wynagrodzenia umownego ustalono w nim, że będzie miało ono charakter ryczałtowy i wyniesie 272 000 złotych.

Powyższe umowy między (...) spółką z o.o. i (...) Zarządem (...) w S. były zawarte w oparciu o wzór umowy na podwykonawstwo przygotowany przez (...). Wcześniej obie firmy nie współpracowały ze sobą na podstawie tego rodzaju umów. W swojej działalności (...) spółka jawna z siedzibą w S. nie wpłacała kaucji gwarancyjnych, nie chcąc angażować swoich środków finansowych. W przypadku wymogu przedstawienia zabezpieczenia, spółka sięgała po gwarancję ubezpieczeniową.

(...) spółka jawna z siedzibą w S. przystąpiła do wykonania umów podwykonawczych i wykonała większość robót. Prace powódki były systematycznie odbierane na podstawie częściowych odbiorów robót, z których sporządzane były protokoły. Po dokonaniu odbiorów poszczególnych etapów robót i na podstawie sporządzonych z nich protokołów, powódka wystawiała pozwanej (...) sp. z o. o. faktury częściowe: w dniu 11 sierpnia 2016 roku została wystawiona faktura nr (...) na kwotę 41.031,04 złotych, płatna do 10 września 2016 roku, w dniu 11 sierpnia 2016 roku została wystawiona faktura nr (...) na kwotę 9.840,00 złotych, płatna do 10 września 2016 roku, w dniu 7 września 2016 roku została wystawiona faktura nr (...) na kwotę 11.374,68 złotych, płatna do 7 października 2016 roku, w dniu 27 listopada 2015 roku została wystawiona faktura nr (...) na kwotę 34.195,50 złotych, płatna do 27 grudnia 2015 roku, została opłacona w zakresie kwoty 31.073,42 złotych, w dniu 4 stycznia 2016 roku została wystawiona faktura nr (...) na kwotę 139.125,20 złotych, płatna do 3 lutego 2016 roku, została opłacona w zakresie kwoty 126.422,96 złotych; w dniu 29 lutego 2016 roku została wystawiona faktura nr (...) na kwotę 39.206,90 złotych, płatna do 30 marca 2016 roku; w dniu 30 kwietnia 2016 roku została wystawiona faktura nr (...) na kwotę 21.589,89 złotych, płatna do 30 maja 2016 roku, w dniu 30 czerwca 2016 roku została wystawiona faktura nr (...) na kwotę 50.600,72 złotych, płatna do 30 lipca 2016 roku, w dniu 4 stycznia 2016 roku została wystawiona faktura nr (...) na kwotę 87.084,00 złotych, płatna do 3 lutego 2016 roku, została opłacona w zakresie kwoty 79.568,58 złotych, w dniu 4 lutego 2016 roku została wystawiona faktura nr (...) na kwotę 67.483,95 złotych, płatna do 5 marca 2016 roku, w dniu 29 lutego 2016 roku została wystawiona faktura nr (...) na kwotę 12.121,65 złotych, płatna do 30 marca 2016 roku, w dniu 31 marca 2016 roku została wystawiona faktura nr (...) na kwotę 81.253,80 złotych, płatna do 30 kwietnia 2016 roku, w dniu 30 kwietnia 2016 roku została wystawiona faktura nr (...) na kwotę 28.240,80 złotych, płatna do 30 maja 2016 roku, w dniu 30 czerwca 2016 roku wystawiona została faktura nr (...) na kwotę 18.819,00 złotych, płatna do 30 lipca 2016 roku.

(...) sp. z o. o. opłaciła fakturę nr (...) i fakturę nr (...) łączną kwotą 46702,82 złotych. (...) sp. z o. o. opłaciła fakturę nr (...) i fakturę nr (...) łączną kwotą 45422,31 złotych. (...) sp. z o. o. opłaciła fakturę nr (...), fakturę nr (...) i fakturę (...) łączną kwotą 88950,73 złotych. (...) sp. z o. o. opłaciła fakturę nr (...) i fakturę nr (...) łączną kwotą 65639,08 złotych. (...) sp. z o. o. opłaciła fakturę nr (...) i fakturę nr (...) łączną kwotą 90117,09 złotych.

Wyплаты następowały po wcześniejszym sporządzeniu protokołu zaawansowania prac, który tworzony był przez kierownika robót. Uprzednio sprawdzana była ilość i jakość wykonanych prac. W przypadku prac wykonanych przez (...) spółka jawna z siedzibą w S. nie było żadnych zastrzeżeń. Dostarczone zostały również wymagane certyfikaty, które przekazywano kierownikowi budowy. Następnie przejmował je i gromadził na bieżąco inspektor nadzoru inwestorskiego z ramienia (...) Zarządu (...) w S..

(...) sp. z o. o. dokonała częściowego potrącenia swoich roszczeń z tytułu udziału (...) spółki jawnej z siedzibą w S. w kosztach budowy z roszczeniami powódki o zapłatę wynagrodzenia.

W dniu 29 kwietnia 2016 roku (...) sp. z o. o. wystawiła fakturę nr (...) na kwotę 215,90 złotych kompensując ją z fakturą (...). W dniu 29 kwietnia 2016 roku (...) sp. z o. o. wystawiła fakturę nr (...) na kwotę 141,20 złotych kompensując ją z fakturą (...). W dniu 30 czerwca 2016 roku (...) sp. z o. o. wystawiła fakturę nr (...) na kwotę 94,10 złotych kompensując ją z fakturą (...). W dniu 30 czerwca 2016 roku (...) sp. z o. o. wystawiła fakturę nr (...) na kwotę 506,01 złotych

kompensując ją z fakturą (...). W dniu 30 listopada 2015 roku (...) sp. z o. o. wystawiła fakturę nr (...) na kwotę 341,96 złotych kompensując ją z fakturą (...). W dniu 31 stycznia 2016 roku (...) sp. z o. o. wystawiła fakturę nr (...) na kwotę 1391,25 złotych kompensując ją z fakturą (...). W dniu 31 stycznia 2016 roku (...) sp. z o. o. wystawiła fakturę nr (...) na kwotę 435,42 złotych kompensując ją z fakturą (...). W dniu 31 stycznia 2016 roku (...) sp. z o. o. wystawiła fakturę nr (...) na kwotę 337,42 złotych kompensując ją z fakturą (...). W dniu 31 maja 2016 roku (...) sp. z o. o. wystawiła fakturę nr (...) na kwotę 312,72 złotych kompensując ją z fakturą (...). W dniu 31 maja 2016 roku (...) sp. z o. o. wystawiła fakturę nr (...) na kwotę 73,34 złotych kompensując ją z fakturą (...). W pozostałej części wynagrodzenie powódki nie zostało uregulowane.

(...) sp. z o. o. nie zapewniła (...) spółce jawnej z siedzibą w S. frontu robót, który umożliwiłby ukończenie robót budowlanych powierzonych powódce na podstawie zawartych umów, gdyż stan zaawansowania robót prowadzonych przez pozwaną (...) sp. z o. o. nie pozwalał na ukończenie robót powierzonych powódce. W szczególności nie zostały zakończone wszystkie prace budowlane. Na skutek zapaści organizacyjnej i finansowej pozwanej (...) sp. z o. o. wszelkie prace prowadzone przez nią zostały wstrzymane i zeszła ona z placu budowy. Powódka nie miała możliwości kontynuowania prac.

W dniu 31 lipca 2016 roku (...) spółka jawna z siedzibą w S. oświadczyła, iż wymagalne należności pieniężne od pozwanej (...) Sp. z o.o. do dnia 31 lipca 2016 roku z tytułu realizowania jako podwykonawca robót przy inwestycji pod nazwą „Przebudowa budynku nr (...) (kasyna) na siedzibę orkiestry wojskowej zlokalizowanego na terenie kompleksu wojskowego przy ulicy (...) w S. wraz z zagospodarowaniem terenu i przyłączami wodociągowymi, kanalizacji sanitarnej i deszczowej”, zostały jej uregulowane. Pod oświadczeniem podpisał się wspólnik W. K.. Oświadczenie to zostało złożone zgodnie z postanowieniami umowy zawartej przez (...) spółkę z o.o. i (...) Zarząd (...) w S.. Jego sporządzenie miało na celu uzyskanie przez spółkę wypłaty od inwestora za pracy wykonane przez podwykonawcę. (...) spółki jawnej z siedzibą w S. uważali, że mogą podpisać takie oświadczenie, gdyż wynagrodzenie z ustalonej w umowie części zostało im faktycznie wypłacone. Spodziewali się, że pozostałą część otrzymają w terminach określonych w umowie. Uważali bowiem, że umowa przewiduje dokonywanie wypłat wynagrodzenia w sposób etapowy i w ustalonych częściach.

Pismem z dnia 23 września 2016 roku przekazany adresatowi w dniu 26 września 2016 roku powódka poinformowała (...) Zarząd (...) w S., że (...) Sp. z o.o. nie zapłaciła za zrealizowane prace polegające na zaprojektowaniu i wykonaniu robót budowlanych obejmujących wykonanie przyłącza teleinformatycznego pomiędzy budynkiem(...) oraz wewnętrznych instalacji telekomunikacyjnych i teleinformatycznych, w tym instalacji sygnalizacji pożaru, (...) ochrony (...) w budynku nr (...) przy ul. (...) w S. wraz z integracją wykonanych instalacji z systemem ochrony funkcjonującym w kompleksie ((...)). Jednocześnie wskazała, iż przeterminowana płatność wynika z FV nr (...) z dnia 11 sierpnia 2016 roku, której termin płatności minął w dniu 10 września 2016 roku i wynosi 41.031,04 złotych. Powódka zwróciła się do pozwanego (...) Zarządu (...) w S. o bezpośrednią zapłatę.

Pismem z dnia 23 września 2016 roku przekazany adresatowi w dniu 26 września 2016 roku powódka poinformowała (...) Zarząd (...) w S., że (...) Sp. z o.o. nie zapłaciła za zrealizowane prace polegające na kompleksowym wykonaniu instalacji elektrycznych w ramach inwestycji „Przebudowa budynku nr (...) (kasyna) na siedzibę orkiestry wojskowej zlokalizowanego na terenie kompleksu wojskowego przy ul. (...) w S. wraz z zagospodarowaniem terenu i przyłączami wodociągowymi, kanalizacji sanitarnej i deszczowej”. Jednocześnie wskazała, iż przeterminowana płatność wynika z FV nr (...) z dnia 11 sierpnia 2016 roku której termin płatności minął w dniu 10 września 2016 roku i wynosi 9840 złotych. Powódka zwróciła się do pozwanego (...) Zarządu (...) w S. o bezpośrednią zapłatę. Pismem z dnia 28 listopada 2016 roku powódka ponowiła swoje wezwanie.

Pismem z dnia 23 września 2016 roku przekazany adresatowi w dniu 26 września 2016 roku powódka poinformowała (...) Zarząd (...) w S., że (...) Sp. z o.o. w związku z pracami polegającymi na kompleksowym wykonaniu instalacji elektrycznych w ramach inwestycji „Przebudowa budynku nr (...) (kasyna) na siedzibę orkiestry wojskowej zlokalizowanego na terenie kompleksu wojskowego przy ul. (...) w S. wraz z zagospodarowaniem terenu i przyłączami wodociągowymi, kanalizacji sanitarnej i deszczowej” zatrzymała część wynagrodzenia celem

zabezpieczenia należytego wykonania umowy. Powódka wezwała pozwanego do zabezpieczenia kwoty 30.967,40 złotych celem zwrócenia jej powódce. Pismem z dnia 28 listopada 2016 roku powódka ponowiła swoje wezwanie.

Pismem z dnia 26 września 2016 roku przekazany adresatowi w tym samym dniu powódka poinformowała (...) Zarząd (...) w S., że pozwana (...) Sp. z o.o. w związku z pracami polegającymi na zaprojektowaniu i wykonaniu robót budowlanych obejmujących wykonanie przyłącza teleinformatycznego pomiędzy budynkiem (...) a 38 oraz wewnętrznych instalacji telekomunikacyjnych i teleinformatycznych, w tym instalacji sygnalizacji pożaru, (...) ochrony (...) w budynku nr (...) przy ul. (...) w S. wraz z integracją wykonanych instalacji z systemem ochrony funkcjonującym w kompleksie (...) zatrzymał część wynagrodzenia celem zabezpieczenia należytego wykonania umowy. Powódka wezwała pozwanego do zabezpieczenia kwoty 33.346,00 złotych celem zwrócenia jej powódce. Pismem z dnia 28 listopada 2016 roku powódka ponowiła swoje wezwanie.

Pismem z dnia 27 września 2016 roku powódka zwróciła się do pozwanej (...) Sp. z o.o. o określenie terminu zakończenia prac budowlanych na terenie kompleksu wojskowego przy ul. (...) w S. - budynek nr (...) (siedziba orkiestry wojskowej). Wskazała, iż zgodnie z zawartymi umowami oraz aneksami do umów, termin zakończenia prac został określony na 30 września 2016 roku jednakże stan zaawansowania prac prowadzonych przez pozwaną (...) Sp. z o.o. wskazuje, że termin nie zostanie dotrzymany. Jednocześnie powódka poinformowała, że ewentualne niedotrzymanie terminu zakończenia prac w dniu 30 września 2016 roku wynika z przyczyn leżących po stronie pozwanej i w związku z tym wezwała ją do zwrotu w ciągu 14 dni, kwoty zatrzymanego wynagrodzenia na poczet zabezpieczenia należytego wykonania umowy.

Pismem z dnia 21 października 2016 roku pozwany (...) Zarząd (...) w S. w związku ze stwierdzeniem braku wykonywania robót budowlanych obejmujących wykonanie przyłącza teleinformatycznego pomiędzy budynkiem nr (...) a 38 oraz wewnętrznych instalacji telekomunikacyjnych i teleinformatycznych, w tym sygnalizacji pożaru, (...) ochrony (...), (...) i C. w budynku nr (...) przy ul. (...) w S. wraz z integracją wykonanych instalacji z systemem ochrony funkcjonującym w kompleksie oraz stwierdzonym brakiem obecności kierownika budowy odstąpił od umowy nr (...) zawartej z pozwaną (...) Sp. z o.o. w części dotyczącej niewykonanych robót budowlanych na podstawie § 27 umowy.

Pismem z dnia 21 października 2016 roku pozwany (...) Zarząd (...) w S. w związku ze stwierdzeniem braku wykonywania robót budowlanych obejmujących przebudowę budynku nr (...) przy ul. (...) w S. oraz stwierdzonym brakiem obecności kierownika budowy odstąpił od umowy nr (...) w części dotyczącej niewykonanych robót budowlanych na podstawie § 29 umowy.

Pismem z dnia 28 listopada 2016 roku powódka poinformowała pozwany (...) Zarząd (...) w S., że pozwana (...) Sp. z o.o. wciąż nie zapłacił za zrealizowane prace polegające na zaprojektowaniu i wykonaniu robót budowlanych obejmujących wykonanie przyłącza teleinformatycznego pomiędzy budynkiem (...) a (...) oraz wewnętrznych instalacji telekomunikacyjnych i teleinformatycznych w budynku nr (...) przy ul. (...) w S. (...). Jednocześnie wskazała, iż przeterminowana płatność wynika z FV nr (...) z dnia 11 sierpnia 2016 roku której termin płatności minął w dniu 10 września 2016 roku i wynosi 41031,04 złotych oraz faktury (...) z dnia 7 września 2016 roku, której termin płatności przypadał na dzień 7 października 2016 roku i wynosi 11374,68 złotych. Powódka zwróciła się do pozwanego (...) Zarządu (...) w S. o bezpośrednią zapłatę kwoty 52405,72 złotych.

Pismem z dnia 28 listopada 2016 roku powódka poinformowała (...) Zarząd (...) w S., że pozwana (...) Sp. z o.o. nie zapłaciła za zrealizowane prace polegające na zaprojektowaniu i wykonaniu robót budowlanych obejmujących wykonanie przyłącza teleinformatycznego pomiędzy budynkiem (...) a (...) oraz wewnętrznych instalacji telekomunikacyjnych i teleinformatycznych, w tym instalacji sygnalizacji pożaru, (...) ochrony (...) w budynku nr (...) przy ul. (...) w S. wraz z integracją wykonanych instalacji z systemem ochrony funkcjonującym w kompleksie (...). Jednocześnie wskazała, iż przeterminowana płatność wynika z FV nr (...) z dnia 23 sierpnia 2016 roku której termin płatności minął w dniu 22 września 2016 roku i wynosi 22140 złotych. Powódka zwróciła się do pozwanego (...) Zarządu (...) w S. o bezpośrednią zapłatę.

Pismem z dnia 13 grudnia 2016 roku powódka wezwała (...) Sp. z o.o. w terminie do dnia 16 grudnia 2016 roku do zapłaty kwoty 23791,95 złotych tytułem pozostałego do zapłaty wynagrodzenia z umowy nr (...) oraz kwoty 28948,47 złotych tytułem pozostałego do zapłaty wynagrodzenia z umowy nr (...).

Pismem z dnia 22 grudnia 2016 roku pozwany (...) Zarząd (...) w S. zaproponował powódce spotkanie w dniu 29 grudnia 2016 roku

Z dniem 30 grudnia 2016 roku doszło do przekształcenia w trybie art. 551 i n. K.s.h. (...) spółki jawnej (KRS nr (...)) w spółkę (...) spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością spółkę komandytową (KRS nr (...)).

Pismem z dnia 6 lutego 2017 roku powódka wezwała pozwaną (...) Sp. z o.o. do

zapłaty w terminie do dnia 28 lutego 2017 roku kwoty 137126,14 złotych wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie w transakcjach handlowych od dnia wymagalności do dnia zapłaty oraz rekompensatą za koszty odzyskiwania należności, o której mowa w art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 2013 roku o terminach zapłaty w transakcjach handlowych w wysokości równowartości 40 euro od każdej niezapłaconej faktury lub jej części. Na powyższą kwotę składają się: kwota 9840,00 złotych tytułem wynagrodzenia za prace wykonane przez powódkę na podstawie umowy nr (...), udokumentowane fakturą Vat nr (...), kwota 52405,72 złotych tytułem wynagrodzenia za prace wykonane przez powódkę na podstawie umowy nr (...), udokumentowane fakturami Vat nr (...) i nr FV (...), kwota 22140,00 złotych tytułem wynagrodzenia za prace wykonane przez powódkę na podstawie umowy nr (...), udokumentowane fakturą Vat nr (...), kwota 23.791,95 złotych tytułem pozostałego do zapłaty wynagrodzenia umowy nr (...), na które składają się kwoty zatrzymanego wynagrodzenia tj. kwota 2780,12 złotych, zatrzymana z wynagrodzenia udokumentowanego fakturą Vat nr (...), kwota 11310,99 złotych zatrzymana z wynagrodzenia udokumentowanego fakturą Vat nr (...), kwota 3413,57 złotych zatrzymana z wynagrodzenia udokumentowanego fakturą Vat nr (...), kwota 1227,20 złotych zatrzymana z wynagrodzenia udokumentowanego fakturą Vat nr (...), kwota 5060,07 złotych zatrzymana z wynagrodzenia udokumentowanego fakturą Vat nr (...), kwota 28948,47 złotych tytułem pozostałego do zapłaty wynagrodzenia z umowy nr (...), na które składają się kwoty zatrzymanego wynagrodzenia tj. kwota 7.080,40 złotych zatrzymana z wynagrodzenia udokumentowanego fakturą Vat nr (...), kwota 5.486,50 złotych zatrzymana z wynagrodzenia udokumentowanego fakturą Vat nr (...), kwota 1212,17 złotych zatrzymana z wynagrodzenia udokumentowanego fakturą Vat nr (...), kwota 8026,38 złotych zatrzymana z wynagrodzenia udokumentowanego fakturą Vat nr (...), kwota 2.824,08 złotych zatrzymana z wynagrodzenia udokumentowanego fakturą Vat nr (...), kwota 4318,94 złotych zatrzymana z wynagrodzenia udokumentowanego fakturą Vat nr (...). Przesyłki zawierająca powyższe wezwanie, kierowane na adres (...), (...)-(...) S. oraz Plac (...) (...)-(...) S. zostały zwrócone powódce z adnotacją „firma zmieniła adres” oraz „nie podjęto w terminie”. Pismem z dnia 6 lutego 2017 roku wezwanie o powyższej treści zostało skierowane również do pozwanego (...) Zarządu Infrastruktury w S..

Pismem z dnia 1 marca 2017 roku skierowanym do pozwanej (...) Sp. z o.o. powódka odstąpiła od umowy nr (...) w części niewykonanej oraz umowy nr (...) w części niewykonanej. Powódka podkreśliła, iż jej zamiarem nie było odstąpienie od ww. umów w całości. Powyższe oświadczenie skierowane zostało na adres: (...), (...)-(...) S. oraz Plac (...) (...)-(...) S.. Przesyłki zostały zwrócone jako niepodjęte.

W dniu 18 maja 2017 roku Rejonowy Zakład (...) w S. dokonał zapłaty na rzecz (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością spółki komandytowej za fakturę nr (...), fakturę nr (...) i fakturę (...) w łącznej kwocie 56.021,15 złotych.

Postanowieniem z dnia 21 lipca 2017 roku Sąd Rejonowy Szczecin-Centrum w Szczecinie wydanym w sprawie XII GU 31/17 ogłosił upadłość pozwanej (...) Sp. z o.o.

Rejonowy Zakład (...) w S. przeprowadził inwentaryzację zakresu rzeczowego i finansowego robót wykonanych przez pozwaną spółkę (...) Sp. z o.o. polegających na przebudowie budynku nr (...) (kasyna) na siedzibę orkiestry wojskowej zlokalizowanego na terenie kompleksu wojskowego przy ulicy (...) w S. wraz z zagospodarowaniem terenu i

przyłączami wodociągowymi, kanalizacji sanitarnej i deszczowej. Ustalono, iż łączna wartość robót wykonanych przez wykonawcę wynosi 1818590,53 złotych, wykonawca wystawił faktury na łączną kwotę 1707002,38 złotych, a wartość robót niezafakturowanych wynosi 12788,15 złotych. Rejonowy Zakład (...) w S. przeprowadził inwentaryzację zakresu rzeczowego i finansowego robót wykonanych przez pozwaną spółkę (...) Sp. z o.o. polegających na zaprojektowaniu i wykonaniu robót budowlanych obejmujących wykonanie przyłącza teleinformatycznego pomiędzy budynkiem (...) a 38 oraz wewnętrznych instalacji telekomunikacyjnych i teleinformatycznych, w tym instalacji sygnalizacji pożaru, systemów ochrony (...) w budynku nr (...) przy ul. (...) w S. wraz z integracją wykonanych instalacji z systemem ochrony funkcjonującym w kompleksie (...). Ustalono, iż łączna wartość robót wykonanych przez wykonawcę wynosi 431938,31 złotych, a wykonawca wystawił faktury na łączną kwotę 431938,31 złotych.

Sąd Okręgowy na podstawie tak ustalonego stanu faktycznego uznał powództwo za zasadne niemalże w całości.

Sąd Okręgowy na wstępie zaznaczył, że wyrok wydany w niniejszej sprawie miał charakter częściowy. Dotyczył bowiem jedynie pozwanego Skarbu Państwa i roszczeń skierowanych przeciwko temu pozwanemu. Postępowanie w stosunku do spółki (...) pozostaje bowiem zawieszona. Dalej Sąd Okręgowy wskazał, że rozstrzygnięcie zawarte w pkt. I. wyroku dotyczyło przy tym umorzenia postępowania w zakresie kwoty 56021,15 złotych. Powódka w piśmie procesowym z dnia 29 maja 2017 roku cofnęła powództwo co do tej kwoty. Podstawę prawne rozstrzygnięcia w zakresie cofnięcia pozwu i umorzenia postępowania Sąd Okręgowy wskazał przepis art. 203 k.p.c. i art. 355 § 1 i 2 k.p.c. W niniejszej sprawie powódka cofnęła pozew przed pierwszą rozprawą i jej oświadczenie nie wymagało zgody pozwanego. W tej sytuacji, wobec braku podstaw do uznania cofnięcia pozwu za niedopuszczalne, Sąd Okręgowy w punkcie I wyroku orzekł o umorzeniu postępowania w zakresie kwoty 56021,15 złotych. Przedmiotem merytorycznego rozstrzygnięcia pozostało zatem żądanie zasądzenia reszty kwoty, jakiej powódka zgodnie z treścią pozwu domagała się od pozwanego Skarbu Państwa. Za podstawę prawną rozstrzygnięcia Sąd Okręgowy uznał art. 647' § 2 i 5 k.c.

Ustalenia dotyczące istotnych dla sprawy okoliczności Sąd Okręgowy dokonał na podstawie złożonych przez strony dokumentów prywatnych oraz zeznań świadków i przedstawicieli strony powodowej. Wszystkie dowody Sąd Okręgowy uznał za wiarygodne, wskazując, że autentyczność i treść dokumentów nie były zresztą w żaden sposób podważana. Polemika stron dotyczyła jedynie ich interpretacji. Za równie wiarygodne Sąd Okręgowy uznał składne w toku procesu zeznania. Nie ujawniły się bowiem żadne okoliczności dające podstawę do podważenia prawdomówności świadków. Zeznania wszystkich osób zaangażowanych w proces budowlany okazały się spójne. Relacje świadków, w zakresie, w jakim pamiętali oni istotne dla sprawy okoliczności, nie wykazywały żadnych znaczących sprzeczności. Również strony nie polemizowały z treścią tych twierdzeń. Stąd zdaniem Sądu Okręgowego dokonanie ustaleń niezbędnych do rozstrzygnięcia sprawy nie napotykało trudności.

Sąd Okręgowy uznał, że zasadniczy spór dotyczył wykładni zawartych przez strony umów oraz analizy norm prawnych, jakie znajdowały zastosowanie w relacjach między stronami. Punktem wyjścia była kwestia tego, jak zakwalifikowane powinny być należności, co do których powódka domagała się zapłaty. Zdaniem strony powodowej jej roszczenie wobec pozwanego Skarbu Państwa dotyczyło umówionego wynagrodzenia, które w części nie zostało wypłacone, tylko zatrzymane przez spółkę (...) na zasadach określonych w umowie. Z kolei pozwany utrzymywał, że zapisy umowy uzasadniały wniosek, że ta część wynagrodzenia przekształcona została wolą stron w kaucję gwarantującą należytego wykonania przedmiotu umowy oraz kaucję gwarancyjną. Twierdził też, że zatrzymanie przez Generalnego Wykonawcę określonych kwot z faktur wymienionych w pozycjach 4-14 pozwu na zabezpieczenie należytego wykonania przedmiotu umowy oraz kaucji gwarancyjnej, było zgodne z uregulowaniami umownymi. Wskazywał, iż powódka dobrowolnie zgodziła się na wniesienie zabezpieczenia w sposób uzgodniony przez strony, jednocześnie strony uzgodniły, że kwoty zabezpieczenia będą zwracane wskutek upływu terminów i ziszczenia się warunku, przy czym terminy te nie mają charakteru terminów płatności wynagrodzenia za wykonywane prace budowlane. Zaznaczył, iż powódka, zgodziła się tym samym, aby część należnego jej wynagrodzenia nie była przekazana na jej rachunek, ale zatrzymana jako zabezpieczenie. Dlatego zdaniem pozwanego doszło już do zapłaty całego wynagrodzenia. Pozwany podniósł, iż kwota przekazana na zabezpieczenie (zatrzymana) nie stała się na powrót wynagrodzeniem, bowiem, w chwili pomniejszenia konkretnych faktur i zatrzymania kaucji, zmieniła ona swoją funkcję - została wyłączona z

wynagrodzenia i stała się samoistnym zabezpieczeniem przyszłych roszczeń, mogących powstać w sytuacji ujawnienia się usterek w wykonanych robotach. W ocenie pozwanego zatrzymana kwota nie może być traktowana jako składnik wynagrodzenia, a tym samym jako jego niezapłacona część. Zdaniem Sądu Okręgowego stanowisko strony pozwanej w tym zakresie było nieprzekonujące. W zasadzie jedynym argumentem na rzecz uznania, że świadczenie objęte powództwem nie jest roszczeniem o zapłatę wynagrodzenia, było zawarte w umowie na podwykonawstwo określenie „kaucja gwarancyjna”. Po pierwsze jednak dotyczyło ono tylko części zatrzymanego wynagrodzenia. Pozostała część pozostała określona jako „zabezpieczenie należytego wykonania przedmiotu umowy”. Przede wszystkim jednak sama terminologia nie miała w tym przypadku znaczenia decydującego, ani nawet wiodącego. Istotna była zgodna wola stron, cel umowy, ewentualnie okoliczności złożenia oświadczenia woli (art. 65 k.c.). Podkreślenia wymagało nadto, że samo określenie kaucja nie jest sformułowaniem kodeksowym. Jego użycie nie może być zatem traktowane jako odwołanie do konkretnej regulacji prawnej. Powszechnie przyjmuje się jednak, że dotyczy ono przypadków spełnienia określonego świadczenia rzeczowego, najczęściej pieniężnego, w celu zabezpieczenia drugiej strony przed skutkami ewentualnego niewykonania lub nienależytego wykonania umowy. Konieczne jest więc przysporzenie z majątku osoby dającej zabezpieczenie do majątku uprawnionego do uzyskania kaucji. Właśnie ten realny element w postaci wydania przedmiotu kaucji skutkuje powstaniem zobowiązania do jej zwrotu po zakończeniu stosunku prawnego lub w przypadku zaistnienia warunków określonych w umowie. Sąd Okręgowy uznał, że nie budzi wątpliwości, że ten modelowy układ nie przystawał do okoliczności niniejszej sprawy. Strony uzgodniły bowiem, że wykonawca miał zatrzymać 10 % wartości robót tytułem zabezpieczenia należytego wykonania przedmiotu umowy oraz kaucji gwarancyjnej, która zostanie zwolniona w następujących terminach: 70 % z ww. wartości miało zostać zwrócone na pisemny wniosek podwykonawcy w terminie 30 dni po odbiorze końcowym robót dokonany bez zastrzeżeń przez inwestora od wykonawcy, 30 % z ww. wartości miało zostać zwolnione na pisemny wniosek wykonawcy w terminie 15 dni po upływie ostatecznego okresu udzielonej gwarancji jakości (§14 ust. 5 umowy). Wynikało z tego, że powódka nie miała w ogóle obowiązku świadczyć do majątku pozwanej spółki. Musiała jedynie zgodzić się na odłożenie w czasie momentu, kiedy uzyska należne jej wynagrodzenie. Oczywiście postanowienie to stanowiło również formę zabezpieczenia wykonawcy robót. Jednak ten fakt bynajmniej nie zmieniał charakteru prawnego świadczenia należnego podwykonawcy. Zabezpieczenie może bowiem przybrać różne formy, choćby odpowiedniej gwarancji ubezpieczeniowej, kaucji lub prawa do zatrzymania części świadczenia. Jeśli więc strony faktycznie zastrzegą obowiązek wpłacenia kaucji, wówczas ich rozliczenie w tym zakresie zyskuje odmienną podstawę prawną i nie jest objęte odpowiedzialnością solidarną inwestora. Jeśli jednak ustalą jedynie określony termin lub warunek do spełnienia określonej części świadczenia, celem zabezpieczenia interesów wykonawcy, to rozwiązanie takie, choć pełni podobną funkcję jak kaucja, nie zmienia charakteru świadczenia należnego podwykonawcy. Zdaniem Sądu Okręgowego przekonujące były stwierdzenia strony powodowej, która wskazywała, że nie traktowała zastrzeżenia zawartego w umowie jako zmiany podstawy do wpłaty należnej jej kwoty, podkreślając zarazem, że nie godziłaby się na zaangażowanie własnych środków finansowych w celu zabezpieczenia interesu drugiej strony, co najwyżej przedstawiłaby gwarancję ubezpieczeniową. Z tych wszystkich względów nie można się również zgodzić z sugestią, że kwestia tego, czy powódka wpłaciłaby kaucję na rzecz pozwanej spółki, czy też jedynie wyraziła zgodę na wstrzymanie wypłaty wynagrodzenia była prawnie indyferentna. W istocie miała kluczowe znaczenie. Powódka nie musiała bowiem dzięki temu angażować swoich środków finansowych przed spełnieniem świadczenia. Wykonawca zaś otrzymał jedynie uprawnienie do wstrzymania, względnie odmowy wypłaty wynagrodzenia. Nie zyskiwał zaś dodatkowych środków, które mógł traktować jako zabezpieczenie ewentualnych roszczeń z tytułu nienależytego wykonania prac.

Sąd Okręgowy wskazał, że również w orzecznictwie podkreśla się duże znaczenie realnego charakteru świadczenia z tytułu kaucji i mniejszą wagę użytej przez strony terminologii. Sąd Okręgowy uznając, że żądanie zapłaty powódki ma podstawę w umownych zapisach o wynagrodzeniu, a pozwany Skarb Państwa jest solidarnie odpowiedzialny za spełnienie tego świadczenia, musiał jeszcze rozważyć, czy w okolicznościach sprawy zaistniały przesłanki do dochodzenia tak zdefiniowanego roszczenia. Sam fakt spełnienia świadczenia przez powódkę nie budził jego wątpliwości. Wszyscy świadkowie, potwierdzali, że prace były wykonywane i odbierane, z przy tym nie wskazywali żadnych konkretnych zastrzeżeń do jakości wykonanych robót. Nawet przedstawiciele inwestora przyznawali, że prace były wykonywane prawidłowo i nie mieli wiedzy o jakichkolwiek brakach w dokumentacji, do której dostarczenia zobowiązana była powódka. Sąd Okręgowy wskazał, że istotna była natomiast kwestia wymagalności roszczenia

powódki. Umowa określała bowiem po zaistnieniu jakich zdarzeń i terminów powódka miała uzyskać prawo do zapłaty brakującej części wynagrodzenia. Strona powodowa w swojej argumentacji w sposób wielowariantowy określała podstawy do uzyskania pełnego wynagrodzenia pomimo braku odbioru końcowego i bez konieczności oczekiwania na upływ terminu gwarancji. Po pierwsze, wskazywała, że same zapisy o przesunięciu obowiązku wypłaty wynagrodzenia należałoby uznać za niedopuszczalne i sprzeczne z istotą umowy o roboty budowlane. Ten kierunek argumentacji Sąd Okręgowy uznał za nieprzekonujący. W istocie bowiem charakter przedmiotowej umowy w żaden sposób nie sprzeciwia się temu, aby kwestia wypłaty części wynagrodzenia za poszczególne powiązana została z wykonaniem całości prac, lub upływem terminu gwarancji. W szczególności, jeśli zapisy takie dotyczą jedynie niewielkiej części należnego podwykonawcy świadczenia. Natomiast szczegółowa formuła zapisów przewidzianych w umowach zawartych z powódką budziła już wątpliwości. Wykonawca miał bowiem prawo zatrzymać część wynagrodzenia do czasu końcowego odbioru robót bez zastrzeżeń przez inwestora od wykonawcy. Nie było to więc uzależnienie wypłaty świadczenia od bezusterkowego wykonania wszystkich prac, tylko od arbitralnej oceny i to dokonanej przez podmiot trzeci czyli inwestora. W tej sytuacji całe ryzyko związane z brakiem odbioru, nieuzasadnioną odmową odbioru mimo braku wad lub z niemożliwością odbioru spowodowaną chociażby odstępniem jednej ze stron od umowy lub niewykonaniem zobowiązania przez wykonawcę, zostało przerzucone na podwykonawcę. Tego rodzaju zastrzeżenie należało więc uznać za sprzeczne z obyczajami i nieważne. Przy czym ponieważ przewidziany w umowie zapis był w istocie połączeniem warunku i terminu, należało stwierdzić, że zastosowanie znajdują do niego przepisy kodeksu cywilnego dotyczące warunków. W tym art. 94 k.c., który stanowi, że warunek niemożliwy, jak również warunek przeciwny ustawie lub zasadom współżycia społecznego pociąga za sobą nieważność czynności prawnej, gdy jest zawieszający; uważa się za niezastrzeżony, gdy jest rozwiązujący. W okolicznościach niniejszej sprawy warunek miał charakter rozwiązujący. Wykonawca tracił bowiem prawo do zatrzymania wynagrodzenia z chwilą ziszczenia się określonych w umowie okoliczności. Zgodnie z dyspozycją ustawy, jeśli taki warunek narusza zasady współżycia społecznego, należy przyjąć fikcję, że nie został on zastrzeżony. W tej sytuacji zaś cała konstrukcja zatrzymania wynagrodzenia stawała się bezprzedmiotowa i niedopuszczalna. Nie można bowiem przyznać jednej stronie stosunku prawnego uprawnienia do zachowania należnego drugiej stronie świadczenia, bez określenia warunków, w których wierzyciel uzyska prawo do uzyskania zapłaty.

Nadto, trafnie w ocenie Sądu Okręgowego argumentowała powódka, że nawet, gdyby uznać, że tego rodzaju umowne zastrzeżenie połączone z warunkiem jest dopuszczalne i ważne, to i tak odmówić należałoby pozwanej spółce prawa do powoływania się na brak zdarzenia stanowiącego warunek rozwiązujący. Sąd Okręgowy przytoczył treść art. 93 § 1 k.c. i wskazał, że skoro spółka (...) zaprzestała wykonywania swoich prac, uniemożliwiając tym samym zakończenie inwestycji i tym przeprowadzenie odbioru końcowego przez inwestora, to tym samym nie mogła powoływać się na nieziszczenie się warunku w postaci odbioru końcowego. Podobnie nie miała prawa zatrzymywać wynagrodzenia do czasu upływu terminu gwarancji. Prawo do uzyskania gwarancji miało bowiem przysługiwać pozwanej spółce przez 60 miesięcy od daty bezusterkowego protokolarnego odbioru prac przez inwestora, co nie nastąpiło na skutek nienależytego wykonania umowy przez (...). Słusznie zaś powódka podnosiła, że niemożliwa do zaakceptowania jest taka wykładania umowy, w wyniku której podwykonawca utraciłby trwale prawo do części umówionego wynagrodzenia, na skutek niewykonania obowiązków przez drugą stronę umowy. Nadto w zakresie terminu zapłaty części wynagrodzenia zatrzymanej do czasu upływu gwarancji odwołać należało się do przepisów dotyczących terminu spełnienia świadczenia, w szczególności art. 458 k.c., który w badanej sprawie ma zastosowanie z uwagi na niewypłacalność (...) Spółki z o.o. potwierdzoną zeznaniami byłego przedstawicieli tej spółki i faktem ogłoszenia upadłości spółki.

Dalej Sąd Okręgowy podnosił, że nieuprawniona była z kolei sugestia strony pozwanej, że bez zapisów dotyczących odroczenia płatności pozwana (...) nie zawarłaby umów, a więc umowy należałoby uznać za nieważne w całości, co przekreślałoby uprawnienie powódki do dochodzenia zapłaty wynagrodzenia. Po pierwsze w warunkach niniejszej sprawy nie znajdowała zastosowania art. 58§3 k.c., jako że podstawą do oceny ważności warunku dotyczącego odbioru prac przez inwestora był art. 94 k.c., jako przepis specjalny. Ponadto trudno uznać, że bez postanowień dotkniętych nieważnością czynność nie zostałaby faktycznie dokonana. Pozwana spółka (...) nie miała bowiem możliwości wykonania prac powierzonych powódce we własnym zakresie, co również pozostawało bezsporne. Musiała

więc zlecić je podwykonawcy, nawet gdyby nie miała możliwości zabezpieczenia w postaci prawa zatrzymania części wynagrodzenia.

Za nieistotne Sąd Okręgowy uznał oświadczenie składane przez przedstawicieli powodowej spółki co do uregulowania należnego im zobowiązania. Pozwany mocno eksponował fakt sporządzenia takiego pisma, wywodząc na tej podstawie wniosek o zrzeczeniu się przez powódkę roszczenia o zapłatę pozostałej części wynagrodzenia, względnie traktując tę okoliczność jako przesłankę uznania roszczenia powódki za sprzeczne z zasadami współzycia społecznego. Obie te sugestie były całkowicie nieuprawnione. Nie sposób bowiem przypisywać powódce woli zrezygnowania z należnego jej świadczenia, tylko dlatego, że dostarczyła wykonawcy oświadczenie, które ten musiał przedłożyć inwestorowi w celu uzyskania zapłaty. Zrzeczenie polega na potwierdzeniu istnienia określonego roszczenia i jednocześnie ogłoszeniu woli rezygnacji z tego uprawnienia.

Tymczasem oświadczenie powódki dotyczyło potwierdzenia zaistnienia faktu w postaci zapłaty i nie wyrażało żadnej woli co do zmiany zakresu własnych uprawnień. Przede wszystkim jednak oświadczenie to bynajmniej nie wskazywało, że nastąpiło pełne rozliczenie za wykonane etapy prac. Dotyczyło bowiem uregulowania „wymagalnych należności pieniężnych”. Skoro w umowie zapisano, że wymagalność części wynagrodzenia uzależnione będzie od spełnienia określonego warunku i upływu terminu, to oczywiste jest, że oświadczenie podwykonawcy nie dotyczyło tych kwot, które miały podlegać w wypłacie w przyszłości. Oświadczenie to wskazywało więc co najwyżej, że przedstawiciele spółki uważali zapisy umowy wiążące i stosownie do ich treści wskazywali, że wypłacono im wynagrodzenia należne na dzień wystawienia oświadczenia. Skoro zaś inwestorowi dostarczono umowy na podwykonawstwo, miał on zapewnioną możliwość rozeznania co do ustalonego sposobu wypłaty wynagrodzenia podwykonawcy.

Z tego względu, Sąd Okręgowy nie uznał złożenia przedmiotowego oświadczenia za przesłankę do uznania żądania zapłaty wobec Skarbu Państwa za nadużycie prawa. Z oświadczenia nie wynika wartość wypłaconych powódce kwot, ani nie zaświadcza ono o wypłacie całego wynagrodzenia, a jedynie wymagalnych już należności. W tej sytuacji znając treść umowy między powódką a (...), pozwany mógł stwierdzić, w jakim zakresie nastąpiło rozliczenie z podwykonawcą. W każdym zaś razie nie sposób uznać, że została wprowadzony w błąd lub nie mógł uzyskać dodatkowych wyjaśnień w tym zakresie. Ponieważ więc staranna ocena przekazanego oświadczenia, zapewniałby pozwanemu możliwość ochrony własnych praw, nie sposób było uznać, że może on obecnie na podstawie art. 5 k.c. uwolnić się od obowiązku zapłaty powołując się na naruszenia zasad współzycia społecznego przez powodową spółkę.

Z tych wszystkich względów Sąd Okręgowy uznał, że dochodzone przez powódkę kwoty stanowiące różnicę między należnym jej wynagrodzeniem, a tym, które wypłaciła jej pozwana spółka, jest zasadne i wymagalne, a pozwany Skarb Państwa ponosi solidarną odpowiedzialność za zapłatę tej należności.

Zdaniem Sądu Okręgowego nie budzi zastrzeżeń również wartość dochodzonego świadczenia. Ma ono bowiem oparcie w treści zawartych przez strony umów, jak również w treści faktur wystawionych przez powódkę i zaakceptowanych przez pozwaną spółkę. Co istotne wysokość roszczenia nie była przez stronę pozwaną kwestionowana. Powódka do pozwu dołączyła umowy podwykonawcze wraz z aneksami i dokumenty rozliczeniowe wystawione na tej podstawie. Pozwany zaś nie kwestionował żadnego z tych dokumentów. Nie negocjował w szczególności wysokości kwot wskazanych w fakturach, na które powoływała się powódka. Polemika pozwanego dotyczyła tylko tego, czy ponosi on odpowiedzialność za zapłatę brakującej części wynagrodzenia. Co istotne pozwany Skarb Państwa uznał częściowo powództwo w zakresie 90% wartości trzech faktur, które nie zostały opłacone przez pozwaną spółkę. Brak uznania w zakresie pozostałych 10% wynikał zaś jedynie z argumentacji dotyczącej charakteru prawnego tej części świadczenia oraz jego wymagalności. W tej sytuacji procesowej nie mogło budzić wątpliwości, że strona pozwana nie negocjowała sposobu określenia wysokości wynagrodzenia należnego powódce za poszczególne etapy. W szczególności pozwany w żaden sposób nie powoływał się na fakt nieprzedstawienia mu aneksów do umów podwykonawczych i braku wiedzy o wysokości ustalonego w tych dokumentach wynagrodzenia. Twierdzeń w tym zakresie nie zgłaszał również w kolejnych pismach przygotowawczych z dnia 3 lipca 2017 roku, 4 sierpnia 2017 roku i 19 października 2017 roku. W tym stanie rzeczy kwestie dotyczące sposobu określenia wartości wynagrodzenia Sąd uznał za oczywiście bezsporne, a nawet przyznane przez pozwanego. W tym stanie rzeczy Sąd Okręgowy wskazał,

że krytycznie należało ocenić postępowanie strony pozwanej, która dopiero w piśmie z 29 sierpnia 2018 roku zgłosiła, że nie dostarczono jej aneksów do umowy zawartej przez wykonawcę z podwykonawcą i wobec tego zapisy tychże nie wiążą jej, a wartość wynagrodzenia powinna być określona na podstawie pierwotnie zawartych umów. Pismo to zostało zwrócone przez sąd, albowiem złożone zostało bez zgody sądu. Też należało zaś odmówić stronie pozwanej zgodnie z dyspozycją art. 207 § 3 i 6 k.p.c. Pozwany miał sposobność w odpowiedzi na pozew i trzech kolejnych pismach przygotowawczych kompleksowo wyłożyć swoje stanowisko procesowy, z czego korzystał składając wyjątkowo obszerne pisma. Kolejny wniosek o wyrażenie zgody na złożenie pisma tego rodzaju nie był uzasadniony jakimikolwiek zdarzeniami związanymi z przebiegiem procesu. Nadto wprowadzenie do postępowania zupełnie nowych twierdzeń, co do których nie było żadnych przeszkód, aby stały się one elementem wcześniej prezentowanej argumentacji, z pewnością naruszałoby dyspozycję art. 207 § 3 k.p.c. Co więcej było to działanie sprzeczne z dyspozycją art. 3 i 6 k.p.c., albowiem półtoraroczna zwłoka w naprowadzeniu istotnych dla strony okoliczności i dokonanie tego na etapie postępowania, na w którym przesłuchano już niemal wszystkich świadków oraz strony, zakłóciłoby tok postępowania i skutkowałoby koniecznością jego uzupełnienia. Strona powodowa miałaby bowiem prawo do polemiki z twierdzeniami pozwanego i zgłoszenia wniosków dowodowych celem wykazania okoliczności dotyczących zapoznania inwestora z treścią aneksów do umów podwykonawczych. To zaś wymagałoby przedłużenia lub nawet częściowego ponowienia postępowania dowodowego. W tej sytuacji sąd uznał, że należy odmówić stronie pozwanej zgody na złożenie pisma przygotowawczego i pominąć twierdzenia dotyczące tej kwestii zgłaszane na ostatniej rozprawie w formie ustnej do protokołu rozprawy.

Oprócz należności głównej Sąd Okręgowy zasądził od pozwanego odsetki ustawowe za opóźnienie. Podstawą rozstrzygnięcia w tym zakresie były regulacje zawarte w art. 359 k.c., 481 k.c. i 455 k.c., przy uwzględnieniu zmian wprowadzonych ustawą z dnia 9 października 2015 roku o zmianie ustawy o terminach zapłaty w transakcjach handlowych, ustawy - Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2015 roku poz. 1830). Sąd Okręgowy wskazał, że w orzecznictwie wskazuje się, że zobowiązanie inwestora wobec podwykonawcy nie podlega terminom określonym w umowie. „Zobowiązanie inwestora do zapłaty wynagrodzenia za roboty budowlane wykonane przez podwykonawcę ma, co do zasady, charakter bezterminowy, skutkiem czego art. 647¹ § 5 k.c. nie może stanowić podstawy odpowiedzialności inwestora wobec podwykonawcy za opóźnienie spełnienia świadczenia przez wykonawcę obejmującego wynagrodzenie. Postawienie takiego zobowiązania w stan wymagalności - jego przekształcenie w zobowiązanie terminowe - następuje poprzez wezwanie wierzyciela (poszkodowanego) skierowane wobec dłużnika do spełnienia świadczenia (art. 455 k.c.). Zdaniem Sądu Okręgowego analiza załączonych do pozwu wezwań kierowanych przez powódkę do pozwanego Skarbu Państwa uprawnia do ustalenia, że pozwany popadł w opóźnienie z zapłatą w dniu 27 października 2016 roku. W dniu 26 września 2016 roku pozwanemu przedstawione zostały bowiem pisma datowane na 23 września 2016 roku i 26 września 2016 roku, których treść łącznie dotyczyła wszystkich faktur objętych niniejszym postępowaniem. W tej dacie pozwany dowiedział się zatem najpóźniej o braku wypłat dla powódki ze strony wykonawcy, wysokości brakujących kwot, dokumentach będących podstawą ich ustalenia oraz okolicznościach świadczących o tym, że zaistniały przesłanki ich wymagalności i dochodzenia zapłaty bezpośrednio od inwestora. Zgodzić należało się jedynie z pozwanym, że oczekiwanie powódki co do tego, że zapłata nastąpi bezpośrednio po otrzymaniu wezwania, było bezpodstawne. W istocie bowiem dłużnik świadczenia bezterminowego powinien spełnić je niezwłocznie, czyli w czasie potrzebnym na analizę roszczenia i jego wymagalności oraz przygotowanie się do spełnienia świadczenia. Z uwagi na konieczność oceny roszczenia powoda przez pryzmat zapisów umownych, które nie były jednoznaczne i wymagały uwzględnienia również sposobu wykonania umowy przez (...) spółkę z o.o., Sąd Okręgowy uznał, że termin miesięczny był właściwy, aby pozwany spełnił świadczenie. Stąd termin zapłaty przypadła na 26 października 2016 roku

W zakresie orzeczenia o kosztach procesu Sąd Okręgowy wskazał przepis art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w związku z art. 100 k.p.c. Ponieważ roszczenie powoda wobec pozwanej zostało uwzględnione niemal w całości, w tym co do całej należności głównej, należało uznać pozwanego za odpowiedzialnego za zwrot całości kosztów poniesionych przez powoda. To samo dotyczyło roszczenia w części objętej orzeczeniem o umorzeniu postępowania. Sąd Okręgowy ustalił bowiem, że było ono zasadne i wymagalne na datę wytoczenia powództwa. W tej sytuacji zapłata dokonana w toku procesu uprawniała powoda do uzyskania kosztów postępowania. Obejmowały one opłatę skarbową od

pełnomocnictwa w kwocie 17 złotych, opłatę stosunkową od pozwu (liczoną od kwoty roszczenia przeciwko pozwanemu Skarbowi Państwa) wynoszącą 5 750 złotych oraz wynagrodzenie pełnomocnika w kwocie 5 400 złotych, ustalone na podstawie § 2 pkt. 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku (Dz.U. z 2015 roku poz. 1804) w sprawie opłat za czynności radców prawnych.

Apelacje od powyższego wyroku wniosła strona pozwana, zaskarżając wyrok w części tj. w zakresie punktu II - w całości oraz punktu IV – w całości.

Pozwany zarzucił, że zaskarżony wyrok częściowy został wydany z naruszeniem:

- 1) przepisu postępowania art. 233 § 1 ustawy z dnia 17 listopada 1964 roku - Kodeks postępowania cywilnego, które mogło mieć wpływ na wynik sprawy, polegającym na braku wszechstronnego rozważenia zebranego materiału dowodowego oraz dowolnej ocenie dowodów w zakresie ustaleń dotyczących charakteru zabezpieczenia zastrzeżonego w umowach podwykonawczych i świadczenia w § 14 ust. 5 umowy nr (...) i § 4 ust. 5 umowy nr (...),
- 2) prawa materialnego art. 65 § 1 i 2 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 roku – Kodeks cywilny, polegającym na błędnej wykładni umowy nr (...) z dnia 15 czerwca 2015 roku i umowy nr (...) z dnia 26 listopada 2015 roku w aspekcie oceny charakteru reszty kwoty żądanej przez powódkę (58.946,99 złotych), w szczególności przez przyjęcie, że treść umów podwykonawczych oraz zgodny cel i zamiar stron tych umów były takie, że zatrzymane kwoty stanowiły wynagrodzenie podwykonawcy,
- 3) prawa materialnego art. 647¹ § 5 k.c. w brzmieniu obowiązującym przed dniem 1 czerwca 2017 roku, polegającym na uznaniu, że żądanie zasądzenia kwoty 58946,99 złotych dotyczy zatrzymanego wynagrodzenia podwykonawcy, za którego zapłatę Skarb Państwa jest solidarnie odpowiedzialny,
- 4) przepisu postępowania art. 233 § 1 k.p.c., które mogło mieć wpływ na wynik sprawy, polegającym na braku wszechstronnego rozważenia zebranego materiału dowodowego oraz dokonaniu dowolnej oceny dowodów w zakresie ustaleń dotyczących zgodności z obyczajami, zasadami współzycia społecznego warunkiem zastrzeżonego w postanowieniach umów podwykonawczych, które dotyczą zabezpieczenia należytego wykonania umowy i kaucji gwarancyjnej,
- 5) prawa materialnego art. 353¹ i 58 § 2 k.c. w związku z art. 65 § 1 i 2 k.c., polegającym na przyjęciu, że postanowienia umów podwykonawczych dotyczące zabezpieczenia należytego wykonania umowy i kaucji gwarancyjnej należy uznać za sprzeczne z obyczajami, zasadami współzycia społecznego i nieważne,
- 6) prawa materialnego art. 94 k.c. w związku z art. 65 § 1 i 2 k.c., polegającym na przyjęciu, że warunek zastrzeżony w postanowieniach umów podwykonawczych dotyczących zabezpieczenia należytego wykonania umowy i kaucji gwarancyjnej jest sprzeczny z zasadami współzycia społecznego i w konsekwencji należy przyjąć fikcję, że nie został zastrzeżony,
- 7) prawa materialnego art. 93 § 1 k.c. w związku z art. 371 k.c., polegającym na przyjęciu istnienia stanu wymagalności roszczenia powódki w stosunku do inwestora, w związku z ustaleniem, że spółka (...) zaprzestała wykonywania swoich prac, uniemożliwiając tym samym zakończenie inwestycji i przeprowadzenie odbioru końcowego przez inwestora,
- 8) prawa materialnego art. 458 k.c. w związku z art. 371 k.c., polegającym na przyjęciu istnienia stanu wymagalności roszczenia powódki w stosunku do inwestora, w związku z niewypłacalnością generalnego wykonawcy oraz przyjęciu możliwości żądania spełnienia świadczenia na podstawie art. 458 k.c. bez określenia daty, w której spółka (...) stała się niewypłacalna,
- 9) prawa materialnego art. 58 § 3 i art. 94 k.c., polegającym na przyjęciu, że art. 94 k.c. wyłącza zastosowanie art. 58 § 3 k.c. do oceny ważności warunku dotyczącego odbioru prac przez inwestora,

- 10) przepisu postępowania art. 233 § 1 k.p.c., które mogło mieć wpływ na wynik sprawy, polegającym na braku wszechstronnego rozważenia zebranego materiału dowodowego w zakresie ustalenia, czy bez postanowień dotkniętych nieważnością czynność zostałyby faktycznie dokonana,
- 11) przepisu postępowania art. 233 § 1 k.p.c., które mogło mieć wpływ na wynik sprawy)', polegającym na braku wszechstronnego rozważenia zebranego materiału dowodowego w zakresie ustaleń dokonanych w związku z oceną znaczenia oświadczenia z dnia 31 lipca 2016 roku,
- 12) prawa materialnego art. 5 i 65 § 1 k.c., polegającym na odmowie uznania żądania zapłaty zgłoszonego względem inwestora za nadużycie prawa, działanie sprzeczne z zasadami współzycia społecznego oraz błędnej wykładni oświadczenia z dnia 31 lipca 2016 roku,
- 13) przepisów postępowania art. 229 i 230 k.p.c., które mogło mieć wpływ na wynik sprawy, polegającym na uznaniu, że wartość świadczenia dochodzonego względem Skarbu Państwa jest oczywiście bezsporna, a nawet przyznana przez pozwanego,
- 14) przepisów postępowania art. 161 k.p.c., art. 207 § 3 i 6 k.p.c., które mogło mieć wpływ na wynik sprawy, polegającym na zwrocie załącznika do protokołu rozprawy z dnia 12 marca 2019 roku, który został złożony po ustnym wystąpieniu na rozprawie i nie wymagał zezwolenia, oraz pominięciu zgłoszonego na rozprawie zarzutu dotyczącego zakresu odpowiedzialności inwestora co do wysokości, który nie jest objęty prekluzją
- 15) przepisów postępowania art. 3 i 6 k.p.c., które mogło mieć wpływ na wynik sprawy, polegającym na kwalifikacji działania pozwanego jako sprzecznego z dyspozycją art. 3 i 6 k.p.c.,
- 16) prawa materialnego art. 647¹ § 2 i 5 k.c. w brzmieniu obowiązującym przed dniem 1 czerwca 2017 roku, polegającym na niedokonaniu ustaleń na okoliczność, czy inwestorowi zostały przedstawione aneksy do umów podwykonawczych zwiększające kwotę wynagrodzenia oraz czy inwestor wyraził zgodę na zawarcie aneksów zwiększających kwotę wynagrodzenia podwykonawcy, oraz nierozpoznanie zarzutu zgłoszonego w tym zakresie przez pozwanego,
- 17) przepisów postępowania art. 233 § 1 k.p.c., które mogło mieć wpływ na wynik sprawy, polegającym na braku wszechstronnego rozważenia zebranego materiału dowodowego oraz dokonaniu dowolnej oceny dowodów w zakresie ustaleń dotyczących okoliczności, w których pozwany dowiedział się o braku wypłat dla powódki, wysokości brakujących kwot, dokumentach będących podstawą do ich ustalenia oraz okolicznościach świadczących o tym, że zaistniały przesłanki wymagalności roszczenia i dochodzenia zapłaty bezpośrednio od inwestora,
- 18) prawa materialnego art. 481 § 1 i 455 k.c., polegającym na zasądzeniu odsetek za opóźnienie od dnia 27 października 2016 roku, w sytuacji gdy w tej dacie Skarb Państwa nie był w opóźnieniu,
- 19) przepisów postępowania art. 98 § 1, 3 i 4 k.p.c., które mogło mieć wpływ na wynik sprawy, polegającym na obciążeniu pozwanego opłatą stosunkową od pozwu w kwocie 5.750,00 złotych (liczoną od kwoty roszczenia zgłoszonego przeciwko pozwanemu Skarbowi Państwa), w sytuacji gdy na skutek cofnięcia pozwu przed rozpoczęciem rozprawy połowa opłaty od pozwu w cofniętej części (liczonej od kwoty 56.021,15 złotych) podlega z urzędu zwrotowi stronie na mocy art. 79 ust. 1 pkt 3 lit. a ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, co oznacza, że w tym zakresie opłata od pozwu nie wchodzi w skład kosztów niezbędnych do celowego dochodzenia praw,
- 20) przepisów postępowania art. 100 i 101 k.p.c. które mogło mieć wpływ na wynik sprawy, polegającym na uznaniu pozwanego za odpowiedzialnego za zwrot całości kosztów procesu poniesionych przez powódkę oraz niezastosowaniu przepisu art. 101 k.p.c., w sytuacji gdy pozwany uznał żądanie pozwu w zakresie kwoty 56.021,15 złotych przy pierwszej czynności procesowej oraz nie dał powodu do wytoczenia sprawy.

Mając na uwadze powyższe zarzuty, rozwinięte w uzasadnieniu apelacji, skarżący wniósł o:

I. zmianę zaskarżonego wyroku częściowego w punkcie II przez oddalenie powództwa w zakresie żądania zasądzenia kwoty 58946,99 złotych oraz odsetek ustawowych za opóźnienie od kwoty 114986,14 złotych od dnia 27 października 2016 roku do dnia 18 maja 2017 roku i odsetek ustawowych za opóźnienie od kwoty 58.946,99 złotych od dnia 19 maja 2017 roku do dnia zapłaty oraz w punkcie IV przez zasądzenie od powoda (...) sp. z o.o. sp. k. z siedzibą w S. na rzecz pozwanego Skarbu Państwa kosztów procesu według norm przepisanych, a na rzecz Skarbu Państwa - Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych stosownie do brzmienia art. 32 ust. 3 ustawy z dnia 15 grudnia 2016 roku o Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. z 2016 roku poz. 2261),

II. zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego, według norm przepisanych, kosztów postępowania apelacyjnego, w tym na rzecz Skarbu Państwa - Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej kosztów zastępstwa procesowego stosownie do brzmienia art. 32 ust. 3 ustawy z dnia 15 grudnia 2016 roku o Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. z 2016 roku poz. 2261),

III. ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku częściowego w punkcie II (drugim) i w punkcie IV (czwartym) oraz o przekazanie w tym zakresie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania z pozostawieniem temu Sądowi orzeczenia o kosztach postępowania za wszystkie instancje.

W odpowiedzi na apelację, powódka wniosła o jej oddalenie w całości oraz zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki zwrotu kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego w wysokości dwukrotności stawki minimalnej, według norm przepisanych.

Zażalenie na postanowienie zawarte w punkcie IV sentencji wyroku w zakresie kosztów procesu wniosła powódka, zaskarżając je w całości.

Skarżący zarzucił naruszenie przepisów rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2015 roku poz. 1804, w szczególności § 15 ust. 3 pkt. 1 tegoż rozporządzenia. Jednocześnie wniósł o: zmianę zaskarżonego postanowienia poprzez zobowiązanie pozwanego Skarbu Państwa do zapłaty na rzecz powódki kwoty 16567 złotych tytułem zwrotu kosztów procesu i zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki kosztów postępowania zażaleniowego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu swojego stanowiska, powódka wskazała, że kwestionuje ustalenie przez sąd pierwszej instancji wynagrodzenia pełnomocnika w wysokości jednokrotności stawki minimalnej.

W odpowiedzi na zażalenie pozwany wniósł o jego oddalenie w całości oraz zasądzenie od powódki na rzecz pozwanego Skarbu Państwa – Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu zażaleniowym według norm przepisanych stosownie do art. 32 ust. 3 ustawy z dnia 15 grudnia 2016 roku o Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2016 roku poz. 2261).

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja strony pozwanej zasługiwała na uwzględnienie jedynie w części skierowanej przeciwko zawartemu w zaskarżonym wyroku rozstrzygnięciu o kosztach procesu, natomiast w pozostałym zakresie okazała się bezzasadna.

Wstępnie zaznaczenia wymaga, że stosownie do art. 378 § 1 k.p.c., sąd drugiej instancji rozpoznaje sprawę w granicach apelacji; w granicach zaskarżenia bierze jednak z urzędu pod uwagę nieważność postępowania. Z cytowanego przepisu wynika, że sąd drugiej instancji przy rozpoznawaniu środka zaskarżenia jest związany granicami apelacji, przy czym w polskiej procedurze cywilnej realizowana jest zasada pełnej apelacji [vide postanowienie Sądu Najwyższego z dnia

21 maja 2014 roku, II CZ 8/14, LEX nr 1483949]. W związku z tym, sąd odwoławczy rozpoznający sprawę na skutek apelacji strony nie wiążą przedstawione w niej zarzuty naruszenia prawa materialnego; wiążą go jedynie zarzuty naruszenia prawa procesowego [vide uchwała Sądu Najwyższego z dnia 31 stycznia 2008 roku, III CZP 49/07, OSCN 2008/6/55]. W konsekwencji, rzeczą sądu drugiej instancji jest nie tylko rozpoznanie zarzutów apelacyjnych, lecz szerzej rozpoznanie sprawy, choć oczywiście w granicach zaskarżenia.

Sąd Apelacyjny wskazuje jednak, że w pełni aprobuje poczynione w rozpoznawanej sprawie przez sąd pierwszej instancji ustalenia faktyczne. Sąd Okręgowy przeprowadził bowiem pełne postępowanie dowodowe konieczne dla ustalenia faktów istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy, zgromadzone dowody poddał ocenie mieszczącej się w granicach wyznaczonych dyspozycją art. 233 § 1 k.p.c. i z tak zgromadzonego i ocenionego materiału dowodowego wyprowadził trafne ustalenia faktyczne. Wbrew zarzutom skarżącego sąd pierwszej instancji nie dopuścił się żadnego naruszenia przepisów postępowania, które skutkowałyby błędnym ustaleniem stanu faktycznego i w konsekwencji miałyby wpływ na wynik postępowania.

Tytułem przypomnienia wskazać trzeba, że strona powodowa w niniejszej sprawie domagała się zasądzenia od pozwanego Skarbu Państwa – (...) Zarządu (...) jako inwestora pozostałej części wynagrodzenia należnego jej jako podwykonawcy robót budowlanych od wykonawcy generalnego (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S. na podstawie umów numer (...), przy czym spór na tym etapie postępowania dotyczył w istocie zasadności roszczenia o zapłatę równowartości 10 % należności objętych fakturami VAT wystawionymi przez powoda w ramach powyższych umów, które zostały podlegały zatrzymaniu tytułem „zabezpieczenia należytego wykonania przedmiotu umowy oraz kaucji gwarancyjnej”. Sąd Okręgowy zasadnie przyjął, że pomiędzy stronami sporny był przede wszystkim charakter powyższego świadczenia, to jest, czy stanowi ono wynagrodzenie w rozumieniu art. 647¹ § 5 k.c., a także jego wymagalność, natomiast pozostałe okoliczności faktyczne relewantne prawnie z punktu widzenia zastosowania powyższej normy prawnej miały charakter bezsporny. Dotyczyły to zwłaszcza posiadania przez powoda statusu podwykonawcy, zgody inwestora na zawarcie umów z powodem jako podwykonawcą oraz wykonanie przez powoda robót budowlanych objętych powyższymi umowami w zakresie wynikających z przedłożonych faktur VAT.

W ocenie sądu odwoławczego w tej mierze za chybiony uznać zarzut naruszenia przepisów postępowania art. 229 i 230 k.p.c., oparty na twierdzeniu, że Sąd Okręgowy błędnie przyjął, że wartość świadczenia dochodzonego względem Skarbu Państwa jest oczywiście bezsporna, a nawet przyznana przez pozwanego. W myśl art. 229 k.p.c. nie wymagają dowodu fakty przyznane w toku postępowania przez stronę przeciwną, jeżeli przyznanie nie budzi wątpliwości. Z kolei zgodnie z art. 230 k.p.c. - gdy strona nie wypowie się co do twierdzeń strony przeciwnej o faktach, sąd, mając na uwadze wyniki całej rozprawy, może fakty te uznać za przyznane. Norma ta sankcjonuje obowiązek procesowy określony w art. 210 § 2 k.p.c. w myśl którego każda ze stron obowiązana jest do złożenia oświadczenia co do twierdzeń strony przeciwnej, dotyczących okoliczności faktycznych. Jednak uznanie za przyznane w sposób dorozumiany przytaczanych faktów przez przeciwnika strony powołującej fakt w procesie jest dopuszczalne jedynie na podstawie wyniku całej rozprawy. Wskazywano wielokrotnie w judykaturze, że zastosowanie normy art. 230 k.p.c. jest możliwe wówczas, gdy brak wypowiedzi strony co do faktów może być na podstawie jej stanowiska pojęty jako jednoznaczny wyraz nieistnienia w tym zakresie sporu ze stroną przeciwną. Innymi słowy w sytuacji, gdy strona nie wypowie się co do faktów przytoczonych przez stronę przeciwną, sąd nie może tylko z tej przyczyny uznać tych faktów za przyznane. W judykaturze przyjmuje się jednolicie, że zastosowanie art. 230 k.p.c. jest możliwe tylko wówczas, gdy sąd weźmie pod uwagę wynik całej rozprawy, co oznacza, że sąd musi powziąć - na podstawie wyniku całej rozprawy, czyli wszystkich okoliczności sprawy, całego materiału procesowego - przekonanie, że strona nie zamierzała i nie zamierza zaprzeczyć istnieniu faktów przytoczonych przez stronę przeciwną. W razie wątpliwości nie można stosować przepisu art. 230 k.p.c. [vide wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 lutego 2016 roku, I CSK 231/15]. W badanej sprawie analiza odpowiedzi na pozew oraz dalszych oświadczeń procesowych strony pozwanej wskazuje, że pomimo posłużenia się przez pozwanego sformułowaniem, że zaprzecza wszelkim twierdzeniom zawartym w pozwie, które nie zostały wyraźnie przyznane, w istocie nie kwestionował on wysokości wynagrodzenia należnego powodowi od wykonawcy generalnego (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S. na podstawie umów o podwykonawstwo numer (...) i numer (...) wynikającego z faktur VAT objętych żądaniem pozwu, a jedynie negował odpowiedzialność

inwestora za zapłatę 10 % tego świadczenia z uwagi na to, że stanowiły one zatrzymaną kaucję gwarancyjną, a ponadto podniósł zarzut braku wymagalności tych wierzytelności. Co więcej, w zakresie roszczeń wynikających z faktur numer (...), których generalny wykonawca w ogóle nie opłacił, pozwany Skarb Państwa uznał powództwo do wysokości 90 % tych należności [to jest z wyjątkiem 10 % wartości robót zatrzymanych przez generalnego wykonawcę tytułem „zabezpieczenia należytego wykonania przedmiotu umowy oraz kaucji gwarancyjnej”], co uznać trzeba za tożsame z przyznaniem istnieniem wymagalnego zobowiązanie generalnego wykonawcy do zapłaty tego wynagrodzenia. Biorąc pod uwagę, że pozostała część dochodzonego roszczenia dotyczyła wyłącznie kwot zatrzymanych przez generalnego wykonawcę z wcześniej wystawionych faktur tytułem „zabezpieczenia należytego wykonania przedmiotu umowy oraz kaucji gwarancyjnej”, nie mogło budzić wątpliwości sądu pierwszej instancji, że pozwany Skarb Państwa nie neguje także faktu, że powodowi co do zasady przysługiwało wynagrodzenie za wykonane roboty budowlane wynikające z faktur przedłożonych przez powoda, zaś spór dotyczy jedynie odpowiedzialności inwestora za zatrzymaną część tego świadczenia oraz jego wymagalności. Odmienne stanowisko zostało zaprezentowane dopiero w apelacji, co z jednej strony oznacza, że skarżący przedstawia na tym etapie postępowania nowe twierdzenia, które podlegają pominięciu na podstawie art. 381 k.p.c. [gdyż nic nie stało na przeszkodzie ich zaprezentowaniu przed sądem pierwszej instancji], zaś z drugiej uzasadnia postawienie pozwanemu zarzutu naruszenia dobrych obyczajów przy dokonywaniu czynności procesowych w rozumieniu art. 3 k.p.c. Niezależnie od tego jednak podkreślenia wynika, że ustalenia sądu pierwszej instancji dotyczące wysokości świadczenia należnego stronie powodowej na podstawie umów o podwykonawstwo numer (...) i numer (...) znajdują oparcie w zgromadzonym materiale dowodowym. Fakt wykonania przez powoda robót budowlanych na podstawie powyższych umów oraz ich wartość wynika z przedłożonej przez stronę pozwaną dokumentacji w postaci protokołów z inwentaryzacji robót sporządzonych przez Rejonowy Zakład (...) w S., a także zeznań świadków S. J., M. Ł., M. W., W. P. oraz przesłuchania stron. Co więcej, zwrócić należy uwagę, że generalny wykonawca (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w S. opłacił należności wynikające z faktur wystawionych przez powoda [poza wskazanymi wyżej fakturami numer (...)], zatrzymując jedynie 10 % wartości tych świadczeń tytułem „zabezpieczenia należytego wykonania przedmiotu umowy oraz kaucji gwarancyjnej”, tym samym potwierdzając fakt spełnienia przez powoda świadczeń wzajemnych. Zwrócić zaś należy uwagę, że zgodnie z postanowieniami umów numer (...) wystawienie faktur częściowych mogło nastąpić tylko po wykonaniu dane elementu robót i sporządzeniu protokołów zaawansowania robót podpisanego przez przedstawicieli obu stron, potwierdzającego wykonanie tych robót. Z zeznań przywołanych wyżej świadków wynika, że ta procedura była zachowana, a co więcej w weryfikacji zakresu i jakości wykonanych prac brał także udział przedstawiciel inwestora, zaś całość dokumentacji z tym związanej była przekazywana do Rejonowego Zakładu (...) w S.. W tym stanie rzeczy nie ma żadnych podstaw do zaprzeczenia prawdziwości twierdzeń powoda o wysokości należnego mu świadczenia wynikającego z faktur VAT stanowiących podstawę powództwa w niniejszej sprawie.

Sąd Apelacyjny wziął pod uwagę, że skarżący sformułował szereg zarzutów naruszenia przepisów postępowania [w postaci art. 161 k.p.c., art. 207 § 3 i 6 k.p.c., art. 3 k.p.c. i art. 6 k.p.c.] oraz przepisów prawa materialnego [w postaci art. 647¹ § 2 i 5 k.c. w brzmieniu obowiązującym przed dniem 1 czerwca 2017 roku] związanych z zaniechaniem zbadania przez sąd pierwszej instancji twierdzeń pozwanego, iż nie zostały mu przedstawione aneksy do umów podwykonawczych zwiększające kwotę wynagrodzenia, a tym samym wyraził on zgodę na zawarcie aneksów zwiększających kwotę wynagrodzenia podwykonawcy. Zgodzić się należy ze skarżącym, że załącznik do protokołu rozprawy, o którym mowa w art. 161 k.p.c., nie stanowi pisma procesowego, albowiem zgodnie z art. 125 § 1 k.p.c. pisma procesowe obejmują wnioski i oświadczenia stron składane poza rozprawą, natomiast załącznik do protokołu zawiera wnioski i oświadczenia strony składane na posiedzeniu. Tym samym do załącznika do protokołu rozprawy nie ma zastosowanie art. 207 § 3 k.p.c. i w konsekwencji takiego załącznika nie można zwrócić na podstawie art. 207 § 7 k.p.c. Tym niemniej do twierdzeń i wniosków dowodowych, stanowiących treść oświadczenia strony składanych na rozprawie, stosuje się przepis art. 207 § 6 k.p.c. przewidujący ich pominięcie, jeżeli są spóźnione. W badanej sprawie sąd pierwszej instancji zasadnie uznał za spóźnione twierdzenie pozwanego Skarbu Państwa, iż nie zostały mu doręczone aneksy do umów podwykonawczych i tym samym nie wyraził na nie zgodę. Zwrócić należy uwagę, że fakt zawarcia aneksów do umów podwykonawczych był objęty twierdzeniami strony powodowej zawartymi w pozwie, do którego te aneksy zostały dołączone. Pozwany Skarb Państwa po doręczeniu mu odpisu pozwu wraz z załącznikami w złożonej odpowiedzi na pozew wprost przyznał, że powód został mu zgłoszony jako

podwykonawca i nie sformułował żadnych twierdzeń co do braku akceptacji aneksów do umów o podwykonawstwo, pomimo tego, że fakt zawarcia powyższych aneksów został wprost wyartykułowany w pozwie. Zdaniem sądu odwoławczego nie było wystarczające posłużenie się w tym zakresie przez pozwanego blankietowym sformułowaniem o tym, że zaprzecza wszelkim twierdzeniom zawartym w pozwie, które nie zostały wyraźnie przyznane, skoro treść oświadczeń pozwanego wskazywała jednoznacznie, że nie neguje faktu wyrażenia przez inwestora zgody na wykonywanie robót przez powoda jako podwykonawcę w zakresie objętym umowami załączonymi do pozwu. Sąd Okręgowy trafnie przyjął, że podniesienie odmiennych twierdzeń dopiero na ostatniej rozprawie poprzedzającej wydanie wyroku w niniejszej sprawie było nie tylko spóźnione [gdyż w żaden sposób pozwany nie uprawdopodobnił konieczności podniesienia powyższej kwestii dopiero na tym etapie postępowania], ale naruszało dobre obyczaje w rozumieniu art. 3 k.p.c. oraz obowiązki stron wynikające z art. 6 § 2 k.p.c. Od każdej strony, ale w szczególności od Skarbu Państwa reprezentowanego w procesie przez wykwalifikowany podmiot, jakim jest Prokuratoria Generalna Rzeczypospolitej Polskiej, należy wymagać, aby swoje twierdzenia i zarzuty przedstawiała w terminie, który z jednej strony umożliwi rozpoznanie sprawy w rozsądnym terminie, a z drugiej strony da przeciwnikowi procesowemu możliwość przedstawienia w odpowiednim czasie swojego stanowiska procesowego. Zachowanie pozwanego Skarbu Państwa żadnego z tym wymogów nie spełniało.

Niezależnie od tego zwrócić należy uwagę, że podniesiona przez pozwanego Skarb Państwa kwestia nie miała istotnego znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy. Suma należności objętych fakturami wystawionymi przez powoda wynosiła 641967,13 złotych brutto, a więc była niższa od wynagrodzenia przewidzianego w umowach o podwykonawstwo w pierwotnym brzmieniu, które łącznie wynosiły 716050 złotych brutto [402400 złotych + 313650 złotych], co oznacza, że nawet przy założeniu, że odpowiedzialność pozwanego Skarbu Państwa ograniczała się do odpowiedzialności za wynagrodzenie w granicach wyznaczonych w umowach o podwykonawstwo z pominięciem zawartych następnie aneksów, to roszczenie dochodzone w niniejszym postępowaniu mieści w tym zakresie.

Przechodząc do zarzutów związanych z istotą sporu w niniejszej sprawie, to jest charakteru świadczeń niewypłaconych przez generalnego wykonawcę sąd odwoławczy wskazuje, że w pełni podziela wykładnię postanowień zawartych w § 4 ust. 5 umowy numer (...) i § 14 ust. 5 umowy numer (...). W tym zakresie chybione zarzuty naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. oraz art. 65 § 1 i 2 k.c. i art. 647¹ § 5 k.c.

Kluczowym zagadnieniem w niniejszej sprawie było rozstrzygnięcie, czy powoda dochodzi części wynagrodzenia za wykonane roboty budowlane, czy też zwrotu kaucji gwarancyjnej, która nie jest roszczeniem, za które odpowiada inwestor, zgodnie z art. 647¹ § 5 k.c.

Podkreślenia wymaga, że umowa kaucji gwarancyjnej nie jest regulowana w kodeksie cywilnym, a jej fragmentaryczne uregulowania zostały zawarte w art. 93 i 102 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 roku Prawo bankowe (tekst jedn.: Dz. U. z 2015 roku poz. 128 ze zm.), art. 5 i 8 ustawy z dnia 2 kwietnia 2004 roku o niektórych zabezpieczeniach finansowych (tekst jedn.: Dz. U. z 2012 roku poz. 942 ze zm.) oraz art. 147-151 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 roku Prawo zamówień publicznych (tekst jedn.: Dz. U. z 2013 roku poz. 907 ze zm.) Jest jednak często stosowana w obrocie gospodarczym, jako instrument służący prawidłowemu zabezpieczeniu wykonania obowiązków umownych, biorąc swoją podstawę z zasady swobody umów (art. 353¹ k.c.). Umowa kaucji ma charakter kauzalny, akcesoryjny, nosi cechy depozytu nieprawidłowego i jest kontraktem realnym, w którym kaucjodawca przekazuje określoną ilość pieniędzy, a kaucjobiorca może z nich korzystać zobowiązując się do ich zwrotu. W przypadku niespełnienia świadczenia w określonym terminie biorący kaucję, jest uprawniony do zaspokojenia się z przedmiotu kaucji. W ramach umowy o roboty budowlane kaucja gwarancyjna służy zazwyczaj prawidłowemu wykonaniu obowiązków wynikających z przepisów o rękoi za wady wykonanych robót budowlanych lub obowiązków wynikających z udzielonej gwarancji za wykonane roboty. Umowa kaucji gwarancyjnej może przybrać postać odrębnej umowy albo dodatkowego zastrzeżenia zawartego w umowie o roboty budowlane. Jej cechą wyróżniającą jest przeniesienie własności środków pieniężnych, do czego nie dochodzi, gdy funkcję zabezpieczenia pełni niewypłacone wynagrodzenie, które nie zostało potrącone na poczet kaucji gwarancyjnej.

Sąd Najwyższy w swoim orzecznictwie zajmował się problematyką relacji art. 647¹ § 5 k.c. do postanowień umów dotyczących kaucji gwarancyjnej i wyraził w nim, zasługujący na podzielenie pogląd, iż charakter prawny zabezpieczenia nazywanego kaucją gwarancyjną, zawsze musi być oceniany przez pryzmat postanowień umownych - czy strony chciały nadać zabezpieczeniu charakter kaucji gwarancyjnej, czy też, jako zabezpieczenie miało służyć zatrzymaniu wynagrodzenia wykonawcy, który po pierwsze, godził się na wypłacenie tej jego części w innym terminie, a po drugie, zgadzał się, by inwestor przeznaczył je na pokrycie wierzytelności z tytułu nienależytego wykonania robót budowlanych [vide wyroki Sądu Najwyższego z dnia 19 stycznia 2011 roku, V CSK 204/10.; z dnia 5 listopada 2015 roku, V CSK 124/15.; z dnia 17 grudnia 2015 roku, I CSK 1005/14 oraz postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 17 grudnia 2006 roku, V CSK 316/08]

W judykaturze wskazuje się, że rozstrzygnięcie, czy ustanowiona w umowie o roboty budowlane „kaucja gwarancyjna” nadal stanowi część wynagrodzenia, czy też jej status prawny jest odmienny, wymaga każdorazowego odniesienia in casu i wadliwa jest próba konstruowania na tym gruncie uniwersalnej zasady, skoro jest to kwestia każdorazowo uzależniona od woli stron i zastosowanych w umowie konstrukcji prawnych. Natomiast spełnianie przez oba zabezpieczenia takich samych funkcji, nie oznacza, iż tożsamy jest ich charakter prawny. W tym zakresie fundamentalne znaczenie należy przypisać postanowieniom umowy podwykonawczej.

Sąd Okręgowy dokonał wykładni powyższych postanowień, dochodząc do prawidłowego wniosku, że przewidziane w nich sformułowanie, że „wykonawca zatrzyma 10 % wartości robót tytułem zabezpieczenia należytego wykonania przedmiotu umowy oraz kaucji gwarancyjnej” nie zmieniło charakteru świadczenia należnego podwykonawcy jako wynagrodzenia za wykonanie robót budowlanych.

Jak wiadomo sens czynności prawnej i zamiar stron powinny być ustalone i tłumaczone według zasad określonych w art. 65 § 1 i 2 k.c. [vide uzasadnienie uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 17 września 1992 roku, III CZP 83/92, OSNCP 1993, Nr 3, poz. 24]. Trzeba zauważyć, że przepis ten określa sposób wykładni oświadczeń woli w czynnościach prawnych odmiennie, niż to ma miejsce przy interpretacji tekstu prawnego [vide wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 czerwca 1999 roku, II CKN 379/98, OSP 2000, Nr 6, poz. 91]. W przeciwieństwie do norm prawnych, czynności prawne - a w szczególności umowy - regulują stosunki prawne tylko między ich stronami. W rezultacie, ustanowione w nich pomiędzy jej podmiotami powinności, nie mają abstrakcyjnego charakteru, jak normy prawne, lecz indywidualny charakter, służąc realizacji interesów stron stosownie do ich woli.

Dyrektywy interpretacyjne wykładni oświadczeń woli zawarte w art. 65 k.c. odnoszą się zarówno do wszystkich kategorii czynności prawnych (§ 1), jak i wyłącznie do umów (§ 2 k.c.). Konsekwencją tego unormowania jest konieczność dokonania wykładni umów na trzech poziomach, tj. ustalenia dosłownego brzmienia umowy, ustalenia treści oświadczeń woli przy zastosowaniu reguł określonych w art. 65 § 1 k.c. oraz ustalenia sensu złożonych oświadczeń woli poprzez odwołanie się do zgodnego zamiaru stron i celu umowy [vide np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 29 kwietnia 2016 roku, I CSK 306/15, G. Prawna 2016, nr 9, s. 4]. Każde oświadczenie woli, niezależnie od formy, w jakiej zostało złożone, podlega wykładni sądowej. W orzecznictwie odstąpiono od koncepcji zacieśnienia wykładni tylko do niejasnych postanowień umowy (clara non sunt interpretanda). Artykuł 65 k.c. dotyczy oczywiście także oświadczeń woli w formie pisemnej, lecz wówczas podstawą interpretacji stają się w pierwszej kolejności reguły lingwistyczne, ale nie tylko, a więc także wtedy mają zastosowanie zasady wykładni wynikające z paragrafu drugiego tego przepisu. Przy zastosowaniu zawartych w nim reguł może się okazać, że wbrew brzmieniu konkretnego postanowienia umowy, wola stron jest inna. Artykuł 65 § 2 k.c. nakazuje bowiem przy interpretacji oświadczenia woli brać pod uwagę "okoliczności w których ono zostało złożone", a na tym tle raczej badać jaki był zgodny zamiar stron i cel umowy, aniżeli opierać się na dosłownym jej brzmieniu. Przepis ten niewątpliwie pozwala sądom uwzględniać pozatekstowe okoliczności, w tym cel, jaki strony miały na uwadze przy zawieraniu umowy [vide wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 listopada 1997 roku, I CKN 815/97, OSNC 1999, Nr 2, poz. 38], na który składają się w szczególności dotychczasowe doświadczenia stron [vide wyrok Sądu Najwyższego z 4 lipca 1975 roku, III CRN 160/75, OSPiKA 1977, Nr 1, poz. 6], ich status, przebieg negocjacji [vide wyrok Sądu Najwyższego z 3 września 1998 roku, I CKN 815/97, OSNC 1999, Nr 2, poz. 38]. W ramach badania celu umowy [vide uchwała Sądu Najwyższego z 11

września 1997 roku, III CZP 39/97, OSNC 1997, Nr 12, poz. 191], nie jest konieczne, aby był to cel uzgodniony przez strony, wystarcza - przez analogię do art. 491 § 2, art. 492 i art. 493 k.c. - cel zamierzony przez jedną stronę, który jest wiadomy drugiej [vide wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 lipca 1975 roku, III CRN 160/75, OSPiKA 1977, Nr 1, poz. 6]. Wykładnia umów w pierwszym rzędzie powinna uwzględniać rzeczywistą wolę stron zawierających umowę i taki sens wyraża art. 65 § 2 k.c. Wymaga to zbadania nie tylko konkretnego postanowienia umowy, ale analizy jej całości; innymi słowy wskazane jest przyjmowanie takiego sensu oświadczenia woli, które uwzględnia logikę całego tekstu (kontekst umowny). Poza tym, mogą mieć znaczenie dla stwierdzenia zgodnej woli stron, ich wcześniejsze i późniejsze oświadczenia oraz zachowania, czyli tzw. kontekst sytuacyjny.

Wykładnia oświadczeń woli w świetle art. 65 § 1 i 2 k.c. oparta jest na tzw. metodzie kombinowanej, która w pierwszej fazie procesu wykładni nakazuje ustalać sens oświadczenia woli na podstawie rzeczywistego znaczenia nadawanego oświadczeniu przez obie strony (sens oświadczenia zgodny z rzeczywistą wolą stron). Jeśli jednak brak jest zgodnego rozumienia stron, odwołać należy się do metody obiektywnej, wedle której właściwy sens oświadczenia woli ustala się na podstawie przypisania normatywnego, czyli zgodnie z tym, jak adresat oświadczenia sens ten rozumiał i rozumieć powinien. Decydujący jest więc normatywny punkt widzenia odbiorcy oświadczenia, który z należytą starannością dokonuje wykładni zmierzającej do odtworzenia treści myślowych osoby składającej oświadczenie woli [vide uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 29 czerwca 1995 roku, III CZP 66/95, OSNC 1995, Nr 12, poz. 168].

W badanej sprawie wykładnia spornych postanowień umownych dokonana przez sąd pierwszej instancji spełnia te wymogi, albowiem uwzględnia wolę stron umowy i jej cel, a także okoliczności złożenia przez stron analizowanych oświadczeń woli, które zostały ustalone na podstawie całokształtu zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego.

Sąd Okręgowy w pierwszej kolejności wziął pod uwagę, że w umowie strony posłużyły się pojęciami „kaucji gwarancyjnej” i „zabezpieczenia należytego wykonania przedmiotu umowy”. Słusznie jednak zauważył, że w procesie wykładni zastosowana przez strony terminologia nie ma decydującego znaczenia – tym bardziej, że poprzez wprowadzenie powyższych określeń do umowy strony mogły jedynie opisywać cel powyższej instytucji, a nie jej charakter. Zarówno bowiem w przypadku klasycznej kaucji gwarancyjnej, jak i w sytuacji zatrzymania części wynagrodzenia do czasu upływu terminu, w jakim na wykonawcy ciąży zobowiązanie z tytułu należytego wykonania przedmiotu umowy, udzielonej gwarancji lub rękojmi jakości, cel zastosowanych instytucji jest identyczny, albowiem służą one ochronie interesów zamawiającego na wypadek, gdyby okazało się, że wykonane dzieło dotknięte jest wadami. Sąd pierwszej instancji trafnie podkreślił, że w badanej sprawie istotne znaczenie ma okoliczność, że powód jako podwykonawca nie był zobowiązany do uiszczenia żadnego świadczenia z własnego majątku do majątku drugiej strony umowy. W sensie ekonomicznym „udzielenie kaucji gwarancyjnej” i „zabezpieczenia należytego wykonania przedmiotu umowy” miało polegać jedynie na czasowym i warunkowym zatrzymaniu części wynagrodzenia należnego powodowi z tytułu wykonanych robót budowlanych, będąc tym samym świadczeniem, które powód miał otrzymać w ramach łączących strony umowy o podwykonawstwo. W świetle zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego brak jest podstaw do ustalenia, iż stron nadawały tym postanowieniem umownym odmienne znaczenie, w szczególności, aby ich zgodnym zamiarem było uczynienie ze świadczenia zatrzymanego przez (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S. przedmiotu odrębnej umowy. Wymagałoby to w istocie przyjęcia bardzo karkołomnej prawnie konstrukcji, że istotą umowy miało być nałożenie na powoda obowiązku uiszczenia na rzecz wykonawcy generalnego odrębnego świadczenia pieniężnego tytułem „zabezpieczenia należytego wykonania przedmiotu umowy i udzielenia kaucji gwarancyjnej” z jednoczesnym przyjęciem, że zobowiązanie to podlega wykonaniu przez umowne potrącenie przysługującej na tej podstawie wierzytelności (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S. z wierzytelnością należną powodowi z tytułu 10 % wynagrodzenia za wykonane roboty budowlane. Ani analiza treści umowy, ani ustalone przez sąd pierwszej instancji okoliczności jej zawarcia nie dają jednak podstaw do konstruowania tego rodzaju postanowień umownych. W tym aspekcie zwrócić należy uwagę, że interpretowane postanowienia zawarte są w rozdziałach zatytułowanych „wynagrodzenie podwykonawcy i warunki płatności” lub „warunki płatności” oraz powiązane z postanowieniami dotyczącymi wysokości i zasad wypłaty wynagrodzenia, co wskazywałoby na traktowanie przez obie strony spornych świadczeń jako części wynagrodzenia. Całościowa wykładnia treści umowy wskazuje więc, że kwota zatrzymana przez generalnego wykonawcę tytułem

„zabezpieczenia należytego wykonania przedmiotu umowy” miała stanowić nadal należne powodowi wynagrodzenie, którego zapłata uzależniona było od spełnienia warunków przewidzianych w umowie.

Sąd pierwszej instancji czyniąc ustalenia faktyczne prowadzące do powyższej wykładni postanowień umownych nie dopuścił się naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. Zgodnie z zasadą swobodnej oceny dowodów wyrażoną w powyższym przepisie sąd ocenia wiarygodność i moc dowodów według własnego przekonania, na podstawie „wszechstronnego rozważenia zebranego materiału”, a zatem, jak podkreśla się w orzecznictwie, z uwzględnieniem wszystkich dowodów przeprowadzonych w postępowaniu, jak również wszelkich okoliczności towarzyszących przeprowadzaniu poszczególnych dowodów i mających znaczenie dla oceny ich mocy i wiarygodności [vide wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 listopada 1966 roku, II CR 423/66, OSNPG 1967/5-6/21; uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 24 marca 1999 roku, I PKN 632/98, OSNAPiUS 2000, nr 10, poz. 382; uzasadnienie postanowienia Sądu Najwyższego z 11 lipca 2002 roku, IV CKN 1218/00, Lex, nr 80266; uzasadnienie postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 18 lipca 2002 roku, IV CKN 1256/00, Lex, nr 80267]. Jak ujmuje się w literaturze, moc dowodowa oznacza siłę przekonania uzyskaną przez sąd wskutek przeprowadzenia określonych środków dowodowych na potwierdzenie prawdziwości lub nieprawdziwości twierdzeń na temat okoliczności faktycznych istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy, zaś wiarygodność decyduje o tym, czy określony środek dowodowy, ze względu na jego indywidualne cechy i obiektywne okoliczności, zasługuje na wiarę. Przyjmuje się jednocześnie, że ramy swobodnej oceny dowodów muszą być określone wymaganiami prawa procesowego, doświadczenia życiowego, regułami logicznego myślenia oraz pewnego poziomu świadomości prawnej, według których sąd w sposób bezstronny, racjonalny i wszechstronny rozważa materiał dowodowy jako całość, dokonuje wyboru określonych środków dowodowych i wążąc ich moc oraz wiarygodność odnosi je do pozostałego materiału dowodowego [vide uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 20 marca 1980 roku, II URN 175/79, OSNC 1980/10/200; uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 10 czerwca 1999 roku, II UKN 685/98, OSNAPiUS 2000/17/655; uzasadnienie postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 15 lutego 2000 roku, III CKN 1049/99, Lex nr 51627; uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 16 maja 2000 roku, IV CKN 1097/00, Lex nr 52624; uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 29 września 2000 roku, V CKN 94/00, Lex nr 52589; uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 15 listopada 2000 roku, IV CKN 1383/00, Lex nr 52544; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 czerwca 2001 roku, II UKN 423/00, OSNP 2003, nr 5, poz. 137; uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 14 marca 2002 roku, IV CKN 859/00, Lex nr 53923; uzasadnienie postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 16 maja 2002 roku, IV CKN 1050/00, Lex nr 55499; uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 27 września 2002 roku, II CKN 817/00, Lex nr 56906; uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 27 września 2002 roku, IV CKN 1316/00, Lex nr 80273].

Jak słusznie zauważył Sąd Apelacyjny w Szczecinie w wyroku z dnia 19 czerwca 2008 roku [I ACa 180/08, LEX nr 468598], jeżeli z określonego materiału dowodowego sąd wyprowadza wnioski logicznie poprawne i zgodne z doświadczeniem życiowym, to ocena sądu nie narusza reguł swobodnej oceny dowodów i musi się ostać, choćby w równym stopniu, na podstawie tego materiału dowodowego, dawały się wysnuć wnioski odmienne. Dla skuteczności zarzutu naruszenia wyżej wymienionego przepisu nie wystarcza zatem stwierdzenie o wadliwości dokonanych ustaleń faktycznych, odwołujące się do stanu faktycznego, który w przekonaniu skarżącego odpowiada rzeczywistości. Konieczne jest tu wskazanie przyczyn dyskwalifikujących postępowanie sądu w tym zakresie. W szczególności skarżący powinien wskazać, jakie kryteria oceny naruszył sąd przy ocenie konkretnych dowodów, uznając brak ich wiarygodności i mocy dowodowej lub niesłusznie im je przyznając. Zwalczenie swobodnej oceny dowodów nie może więc polegać li tylko na przedstawieniu własnej, korzystnej dla skarżącego wersji zdarzeń, lecz konieczne jest - przy posłużeniu się argumentami wyłącznie jurydycznymi - wykazanie, że wskazane w art. 233 § 1 k.p.c. kryteria oceny wiarygodności i mocy dowodów zostały naruszone, co miało wpływ na wyrok sprawy [analogicznie Sąd Apelacyjny w Warszawie w uzasadnieniu wyroku z dnia 10 lipca 2008 roku, VI ACa 306/08].

W okolicznościach niniejszej sprawy, w tym w świetle zarzutów apelacji, nie sposób uznać, aby doszło do naruszenia przez sąd pierwszej instancji normy prawnej zawartej w art. 233 § 1 k.p.c. Sąd Okręgowy zgodnie z zasadami logiki i doświadczenia życiowego ocenił bowiem dowody i na ich podstawie wyciągnął trafne wnioski co do charakteru analizowanych postanowień umownych w kontekście celu zawartych umów, zamiaru stron i okoliczności złożenia

przedmiotowych oświadczeń woli. Wbrew twierdzeniom pozwanego – sąd pierwszej instancji dokonał uwzględnienia w tej mierze całokształt zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, w tym także wskazanych w apelacji dowodów z korespondencji przedprocesowej stron oraz zeznań świadka B. S.. Odnosząc się do tego ostatniego dowodu zwrócić należy uwagę na niewielką przydatność dowodową zeznań świadka B. S.. Jakkolwiek pełniła ona w dacie zawarcia umów o podwykonawstwo funkcję prezesa zarządu (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S., to nie uczestniczyła w procesie przygotowywania i negocjowaniu umów z powodem. Jej rola sprowadziła się wyłącznie do akceptacji powyższych czynności prawnych. Co więcej, jakkolwiek z zeznań tego świadka wynika praktyka stosowania przez kierowaną przez nią spółkę w zawieranych umowach różnych form zabezpieczenia należytego wykonania przedmiotu umowy przez podwykonawców, w tym także przez stosowanie potrącenia części wynagrodzenia, to jednak na tej podstawie nie można wysnuć żadnych wniosków co do tego, iż (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S. zamierzała w ten sposób zmienić charakter świadczenia należnego powodowi. Jest oczywiste, że celem (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S. przy wprowadzaniu analizowanych postanowień umownych było zabezpieczenie swojego interesu poprzez zapewnienie prawidłowego wykonania przez powoda jako podwykonawcę przedmiotu umowy i następnie realizację ciążącej na nim obowiązków z tytułu gwarancji jakości, jednak ten cel mogła osiągnąć w różny sposób. Z jej punktu widzenia w istocie było obojętne, czy powód w ramach zabezpieczenia wpłaci kaucję gwarancyjną w formie gotówki, czy przedstawi odpowiednią gwarancję ubezpieczeniową, czy też zgodzi się na zatrzymanie części należnego mu wynagrodzenia. Z kolei w pełni wiarygodne są wypowiedzi przedstawicieli strony powodowej, iż ona była zainteresowana takim ukształtowaniem umowy o podwykonawstwo, aby nie angażować własnych środków finansowych w celu zabezpieczenia interesu drugiej strony, a jedynie godziła się na to, że czasowo zostanie wstrzymana wypłata jej części wynagrodzenia, co jest rozwiązaniem często stosowanych w umowach o roboty budowlane. Do odmiennego wniosku nie może prowadzić treść wezwań do zapłaty kierowanych przez powódkę przed wszczęciem procesu do pozwanego Skarbu Państwa. Wbrew twierdzeniom skarżącego, z tych dokumentów nie wynika, by strona powodowa traktowała sporne świadczenie jako mające wyłącznie charakter zabezpieczenia należytego wykonania umowy. Powód w powyższych pismach informował bowiem pozwanego wyłącznie o tym, że generalny wykonawca zatrzymał część jej wynagrodzenia jako zabezpieczenie należytego wykonania umowy, co było zgodne z rzeczywistym stanem faktycznym i odpowiadało brzmieniu umów o podwykonawstwo. Jednocześnie powód używając sformułowania „część wynagrodzenia” jednoznacznie dawał do zrozumienia, że traktuje to świadczenie nadal jako wynagrodzenie.

Konkludując, sąd pierwszej instancji zasadnie przyjął, że dochodzone przez powoda świadczenie stanowiące równowartość 10 % wartości wykonanych przez niego robót objętych fakturami załączonymi do pozwu stanowi wynagrodzenie w rozumieniu art. 647¹ § 5 k.c., za którego zapłatę odpowiada solidarnie z wykonawcą także pozwany Skarb Państwa jako inwestor. To zaś czyni chybionym zarzut naruszenia art. 647¹ § 5 k.c. poprzez jego wadliwe zastosowanie.

Dalsze zarzuty skarżącego powiązane są z kwestią wymagalności roszczenia powoda w kontekście ważności zawartych w tym zakresie postanowień umownych dotyczących warunku, po zaistnieniu którego miało dojść do zwolnienia zatrzymanej części wynagrodzenia. Według strony pozwanej – Sąd Okręgowy dopuścił w tym zakresie naruszenia przepisów prawa materialnego w postaci art. 353¹ i art. 58 § 2 k.c. w związku z art. 65 § 1 i 2 k.c. oraz art. 94 k.c. w związku z art. 65 § 1 i 2 k.c., a także naruszenia prawa procesowego w postaci art. 233 § 1 k.p.c.

Sąd Okręgowy trafnie zwrócił uwagę, że w § 4 ust. 5 umowy numer (...) i w § 14 ust. 5 umowy numer (...) strony uzależniły zwolnienie zatrzymanej części wynagrodzenia tytułem zabezpieczenia należytego wykonania umowy i kaucji gwarancyjnej od zaistnienia zdarzenia stanowiącego połączenie warunku i terminu. Zgodnie z tymi postanowieniami: 70 % z wyżej wymienionej wartości miało zostać zwrócone na pisemny wniosek podwykonawcy w terminie 30 dni po odbiorze końcowym robót dokonanym bez zastrzeżeń przez zamawiającego od wykonawcy, zaś 30 % z wyżej wymienionej wartości miało zostać zwolnione na pisemny wniosek wykonawcy w terminie 15 dni po upływie ostatecznego okresu udzielonej gwarancji jakości, przy czym z kolejnych postanowień umownych wynika, że okres gwarancyjny miał być liczony od daty bezusterkowego protokólnego przyjęcia przez zamawiającego od wykonawcy przedmiotu umowy. Zaznaczyć trzeba, że powyższe postanowienia w zakresie terminu wymagalności są

jasne i nie wymagają wykładni, co czyni niezrozumiałym zarzut naruszenia art. 65 § 1 i 2 k.c. W szczególności brak jakichkolwiek podstaw do formułowania wniosku, że w przypadku odstąpienia od umowy za tożsame z odbiorem końcowym robót oraz bezusterkowym protokolarnym przyjęciem przez zamawiającego od wykonawcy przedmiotu umowy w rozumieniu § 4 ust. 5 umowy numer (...) i w § 14 ust. 5 umowy numer (...) uznać należało sporządzenie protokołu inwentaryzacji przez zamawiającego. Jakkolwiek przeprowadzenie inwentaryzacji wykonanych robót zostało przewidziane zarówno w umowach o podwykonawstwo, jak i w umowie o roboty budowlane z dnia 15 lipca 2014 roku łączącej wykonawcę (...) spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością z inwestorem Skarbem Państwa - (...) Zarząd (...) w S., to jednak treść powyższych umów wskazuje jednoznacznie, że sporządzenie protokołu inwentaryzacji było odmienną czynnością dokonania odbioru końcowego wykonanych robót budowlanych. Jednocześnie zgromadzony w sprawie materiał dowodowy nie daje żadnych podstaw do wnioskowania, że strony zawierając umowy numer (...) zakładały, że w przypadku odstąpienia od umowy za odbiór końcowy robót, o którym mowa w § 4 ust. 5 umowy numer (...) i w § 14 ust. 5 umowy numer (...), traktować sporządzenie inwentaryzacji wykonanych prac przez zamawiającego. Nie wynika to w żaden sposób ani z treści tych umów, ani z okoliczności ich zawarcia. W tym aspekcie za całkowicie chybiony uznać trzeba zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. Jest znamienne, że skarżący formułując ten zarzut ogranicza się wyłącznie do wskazania - i to w uzasadnieniu apelacji - że Sąd Okręgowy dokonał wybiórczej analizy postanowień umów podwykonawczych oraz pominął dowody z zeznań świadka B. S. i dokumentów w postaci protokołu inwentaryzacji – nie wyjaśniając, w jaki sposób powyższe dowody miały uzasadniać odmienną ocenę prawidłowości ustaleń sądu pierwszej instancji w zakresie treści analizowanych postanowień umownych.

Konkludując, Sąd Apelacyjny w pełni podziela stanowisko sądu pierwszej instancji, że § 4 ust. 5 umowy numer (...) i w § 14 ust. 5 umowy numer (...) uzależniają możliwość wystąpienia przez powoda z wnioskiem o zwrot zatrzymanej części wynagrodzenia stanowiącej 10 % wartości robót od upływu terminu powiązanego z jednym zdarzeniem, jak był końcowy odbiór robót dokonany bez zastrzeżeń przez inwestora [zamawiającego] od wykonawcy. Sąd odwoławczy akceptuje również pogląd Sądu Okręgowego o sprzeczności tak oznaczonego warunku z zasadami współzycia społecznego. Nie budzi wprawdzie wątpliwości, że w ramach zasady swobody umów wyrażonej w art. 353¹ k.c. strony dysponują możliwością ułożenia stosunku prawnego według swego uznania, jednak granice tej swobody zakreślają: natura tego stosunku, bezwzględnie obowiązujące przepisy prawa [czyli ustawa] oraz zasady współzycia społecznego. Sąd pierwszej instancji zasadnie uznał, że o ile w ramach umowy o roboty budowlane wydaje się w pełni dopuszczalne, aby strony przewidziały uprawnienia inwestora/generalnego wykonawcy do zatrzymania części wynagrodzenia do czasu wykonania całości robót, a nawet upływu okresu gwarancyjnego, o tyle narusza zasady współzycia społecznego uzależnienie spełnienia powyższego świadczenia od zdarzenia, na które wykonawca/podwykonawca nie ma żadnego wpływu. Taka sytuacja zaistniała natomiast w badanej sprawie, gdyż strony postanowiły, że zwolnienie zatrzymanej części wynagrodzenia ma nastąpić dopiero po końcowym odbiorze robót wykonanych przez wykonawcę dokonanych bez zastrzeżeń przez inwestora. Oznacza to w istocie, że dopiero wówczas, gdyby wykonawca wykonał wszystkie roboty objęte umową z inwestorem i inwestor odebrał te roboty bez zastrzeżeń, zostałyby spełnione warunki uruchamiające bieg terminu, po którego upływie powód jako podwykonawca mógłby skutecznie złożyć wniosek o zwolnienie zatrzymanej części wynagrodzenia. Sąd Okręgowy trafnie zauważył, że w takiej sytuacji całe ryzyko związane z brakiem odbioru lub nieuzasadnioną odmową odbioru lub niemożliwością odbioru z przyczyn leżących po stronie inwestora lub wykonawcy generalnego zostało przerzucone na powoda jako podwykonawcę. Tego rodzaju zastrzeżenie umowne ewidentnie narusza zasady współzycia społecznego rozumiane w stosunkach pomiędzy przedsiębiorcami jako dobre obyczaje kupieckie. Do odmiennego wniosku nie może prowadzić okoliczność, że powód wyraził zgodę na taką konstrukcję umowy. Jest powszechnie wiadome, że przymus ekonomiczny powoduje, że na rynku usług budowlanych drobni przedsiębiorcy są zmuszeni akceptować umowy narzucane im przez większe podmioty, nawet zawierające niekorzystne dla nich postanowienia. Z tego względu okoliczność, że strony formalnie wyraziły zgodę na ukształtowanie stosunku prawnego w powyższy sposób, nie zwalania sądu z obowiązku badania treści danej czynności prawnej z punktu widzenia jej zgodności z ustawą lub zasadami współzycia społecznego. W badanej sprawie sąd pierwszej instancji słusznie więc uznał, że nie można zaakceptować opisanych wyżej postanowień umownych jako naruszających dobre obyczaje.

Sąd Okręgowy prawidłowo zastosował także w badanej sprawie art. 94 k.c. W pierwszej kolejności wskazać trzeba, że przepis ten określając skutki zastrzeżenia w treści czynności prawnej warunku niemożliwego, jak również warunku przeciwnego ustawie lub zasadom współżycia społecznego jest przepisem szczególnym w stosunku do art. 58 § 3 k.c., albowiem w sposób autonomiczny określa wpływ takich niedopuszczalnych postanowień umownych na ważność czynności prawnej [vide analogicznie S. Rudnicki w: Komentarz do kodeksu cywilnego. Księga pierwsza. Część ogólna, Wydawnictwo Prawnicze, Warszawa 1999, s. 291]. Z tego punktu widzenia całkowicie bezprzedmiotowy jest zarzut naruszenia przez sąd pierwszej instancji przepisu postępowania art. 233 § 1 k.p.c. mającego polegać na braku wszechstronnego rozważenia zebranego materiału dowodowego w zakresie ustalenia, czy bez postanowień dotkniętych nieważnością czynność zostałyby faktycznie dokonana. Na marginesie wskazać trzeba, że skarżący formułując powyższy zarzut nie wskazał żadnych przesłanek, który uzasadniałby odmienną oceną materiału dowodowego od dokonanej w tym zakresie przez Sąd Okręgowy, który na podstawie zgromadzonych dowodów, w tym także przesłuchania strony powodowej oraz zeznań świadków, doszedł do racjonalnie uzasadnionego wniosku, że generalny wykonawca nawet po wyeliminowaniu postanowień zawartych w § 4 ust. 5 umowy numer (...) i w § 14 ust. 5 umowy numer (...) zawarłby z powodem powyższe umowy. Do odmiennego wniosku nie mogą prowadzić eksponowane w uzasadnieniu apelacji zeznania świadka B. S., która w swoich wypowiedziach wskazała na różnorodną praktykę w zakresie wprowadzania do umów o podwykonawca postanowień dotyczących kaucji gwarancyjnej i nie wypowiadała się stanowczo o niemożności zawarcia umowy z powodem w przypadku, gdy postanowienia dotyczące tej kwestii zawarte w przedmiotowej umowie nie zostały ostatecznie do niej wprowadzone.

Przechodząc do meritum wskazać trzeba, że w badanej sprawie sąd pierwszej instancji prawidłowo przyjął, że w § 4 ust. 5 umowy numer (...) i w § 14 ust. 5 umowy numer (...) strony zastrzegły warunek rozwiązujący połączony z terminem, albowiem przyjęły konstrukcję, że wykonawca tracił prawo do zatrzymania spornej części wynagrodzenia w przypadku zaistnienia przewidzianych w umowie zdarzeń prawnych. Zastosowanie art. 94 k.c. oznacza przyjęcie fikcji, że dany warunek nie został zastrzeżony. Sąd pierwszej instancji trafnie jednocześnie uznał, że skoro nie doszło do zastrzeżenia powyższego warunku, to w istocie cała konstrukcja zatrzymania wynagrodzenia oparta na tym warunku jest niedopuszczalna. Wprawdzie sąd Okręgowy nie powołał w tym zakresie podstawy prawnej, to jednak należy przyjąć, że tego rodzaju postanowienie umowne jest sprzeczne z naturą stosunku prawnego wynikającego z umowy o roboty budowlane [vide art. 353¹ k.c.]. Do istoty powyższej umowy należy zobowiązanie inwestora do zapłaty na rzecz wykonawcy robót budowlanych należnego wynagrodzenia i nie jest dopuszczalne, aby inwestorowi przyznać prawo do bezterminowego i bezwarunkowego zatrzymania części tego świadczenia. Wyeliminowanie warunku rozwiązującego prowadziło zaś do takiego skutku i tym samym sąd pierwszej instancji zasadnie uznał postanowienia zawarte w § 4 ust. 5 umowy numer (...) i w § 14 ust. 5 umowy numer (...) za nieważne, gdyż prowadzące do naruszenia art. 353¹ k.c. To zaś oznacza, że wynagrodzenie dochodzone przez powoda stało się wymagalne na zasadach ogólnych.

Niezależnie od tego Sąd Okręgowy trafnie zauważył, że gdyby nawet dokonać odmiennej oceny prawnej spornych postanowień umownych, to i tak w badanej sprawie roszczenia powoda byłoby wymagalne z uwagi na to, że zaistniały sytuacje objęte dyspozycjami przepisów art. 93 § 1 k.c. oraz art. 458 k.c. Ten pierwszy przepis przewiduje, że jeżeli strona, której zależy na nieziszczeniu się warunku, przeszkodzi w sposób sprzeczny z zasadami współżycia społecznego ziszczeniu się warunku, następują skutki takie, jakby warunek się ziścił. W rozpoznawanej sprawie w świetle ustaleń poczynionych przez sąd pierwszej instancji nie budzi wątpliwości, że to (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością doprowadziła w sposób zawiniony do tego, że inwestor odstąpił od zawartej z nią umowy, uniemożliwiając tym samym zakończenie inwestycji i przeprowadzenie odbioru końcowego przez inwestora. Takie zachowanie drugiej strony umowy ewidentnie narusza dobre obyczaje, pozostając w sprzeczności z zasadami współżycia społecznego w rozumieniu art. 93 § 1 k.c.. Z kolei art. 458 k.c. stanowi, że jeżeli dłużnik stał się niewypłacalny albo wskutek okoliczności, za które ponosi odpowiedzialność, zabezpieczenie wierzytelności uległo znacznemu zmniejszeniu, wierzyciel może żądać spełnienia świadczenia bez względu na zastrzeżony termin. W badanej sprawie sąd pierwszej instancji trafnie przyjął, że skoro doszło do ogłoszenia upadłości (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, a przesłanką ogłoszenia przedsiębiorcy jest jego niewypłacalność, to zaistniała przesłanka określona w art. 458 k.c. Wprawdzie skarżący trafnie zwrócił uwagę, że sąd pierwszej instancji nie wskazał, kiedy powyższa spółka stała się

niewypłacalna, jednak nastąpiło to niewątpliwie przed ogłoszeniem jej upadłości, zaś z uzasadnienia postanowienia o ogłoszeniu upadłości oraz zeznań świadka B. S. należy wyprowadzić wniosek, że powyższy podmiot trwale zaprzestał spłacania długów w październiku 2016 roku, co uzasadnia przyjęcie, że co najmniej od tego terminu był w stanie niewypłacalności.

Sąd Apelacyjny wziął pod uwagę, że pozwany formułując zarzut naruszenia art. 93 § 1 k.c. i art. 458 k.c. powiązał te przepisy z art. 371 k.c., wskazując, że sąd pierwszej instancji nie wziął pod uwagę, że w myśl tego przepisu zdarzenia dotyczącego generalnego wykonawcy nie mogą szkodzić inwestorowi jako współdłużnikowi solidarnemu. Z tym stanowiskiem nie można się w pełni zgodzić. Jest oczywiste, że przesłanką dochodzenia roszczenia podwykonawcy o wynagrodzenie przeciwko inwestorowi jest powstanie stanu wymagalności tego wynagrodzenia w stosunkach pomiędzy podwykonawcą a wykonawcą. Przywołane wyżej zdarzenia uzasadniające zastosowanie w badanej sprawie art. 93 § 1 k.c. i art. 458 k.c. determinowały [choć tylko w sposób alternatywny] możliwość dochodzenia roszczenia o zapłatę części wynagrodzenia wobec spółki (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, tym niemniej nie można ograniczać skutków wymagalności przedmiotowego roszczenia tylko wobec tego podmiotu. Wprawdzie art. 371 k.c. wyraża zasadę, że w czasie trwania stosunku obligacyjnego dłużnik solidarny swoim zachowaniem nie może pogorszyć sytuacji prawnej współdłużników, jednak zdarzenia wyczerpujące dyspozycję art. 93 § 1 k.c. i art. 458 k.c. nie mieszczą się w tej kategorii. Art. 93 § 1 k.c. dotyczy wyłącznie stron czynności prawnej, a więc nie obejmuje zachowania osób trzecich, do jakich należy inwestor, który w relacji z podwykonawcą ponosi odpowiedzialność gwarancyjną, nie będąc w istocie jego kontrahentem. W związku z tym, skoro wykonawca generalny swoim zachowaniem doprowadził do tego, że warunek zapłaty części wynagrodzenia zastrzeżony w umowie stał się niemożliwym do zrealizowania, to trudno zakładać, że inwestor ma być beneficjentem takiego stanu rzeczy, gdyż w takim przypadku jego odpowiedzialność gwarancyjna stałaby się fikcją. Analogiczne założenie należy przyjąć w odniesieniu do zastosowania art. 458 k.c. Dodać należy, że zabezpieczenie należytego wykonania umowy oraz kaucja gwarancyjna, przewidziane w umowach o podwykonawstwo, miało chronić interesy generalnego wykonawcy, nie zaś inwestora, który otrzymał własne gwarancje od generalnego wykonawcy. W związku z tym nie sposób uznać, że inwestor może powoływać się na treść art. 471 k.c. celem uniknięcia zapłaty wynagrodzenia na rzecz podwykonawcy w sytuacji niewypłacalności wykonawcy, skoro to nie na rzecz inwestora podwykonawca ustanowił zabezpieczenie, o którym mowa w art. 458 k.c.

Konkludując, Sąd Okręgowy zasadnie przyjął, że roszczenie powoda jako podwykonawca o zapłatę pozostałej części wynagrodzenia zatrzymanej przez pozwaną spółkę tytułem zabezpieczenia należytego wykonania umowy oraz kaucji gwarancyjnej stało się wymagalne w stosunku zarówno do wykonawcy, jak i inwestora.

Sąd pierwszej instancji jednocześnie trafnie uznał, że brak podstaw do odmowy udzielenia temu roszczeniu ochrony prawnej na podstawie art. 5 k.c. Skarżący uzasadniając powyższy zarzut odwoływał się do faktu, iż w dniu 31 lipca 2016 roku strona powodowa złożyła oświadczenie, iż zostały uregulowane na jej rzecz wymagalne należności pieniężne od pozwanej (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością do dnia 31 lipca 2016 roku z tytułu realizowania jako podwykonawca robót przy inwestycji pod nazwą „Przebudowa budynku nr (...) (kasyna) na siedzibę orkiestry wojskowej zlokalizowanego na terenie kompleksu wojskowego przy ulicy (...) w S. wraz z zagospodarowaniem terenu i przyłączami wodociągowymi, kanalizacji sanitarnej i deszczowej”. Zdaniem pozwanego Skarbu Państwa – złożenie powyższego oświadczenia wprowadziło inwestora w błąd i uniemożliwiło mu skorzystanie z postanowień § 20 umowy numer (...) i § 30 ust. 28 i 29 umowy nr (...) celem uniknięcia podwójnej zapłaty. Z powyższym stanowiskiem pozwanego nie można się zgodzić. Przede wszystkim wskazać należy, że oświadczenie z dnia 31 lipca 2016 roku należy traktować jako oświadczenie wiedzy powodowej spółki, do którego w zasadzie nie mają zastosowania reguły wykładni oświadczeń woli zawarte w art. 65 § 1 k.c. Treścią tego oświadczenia było bowiem potwierdzenie otrzymanie od wykonawcy należnego na tym etapie wynagrodzenia. Powyższe oświadczenie podlega więc ocenie przede wszystkim w aspekcie jego prawdziwości. Z obiektywnego punktu widzenia, zakładając, że postanowienia zawarte w § 4 ust. 5 umowy numer (...) i w § 14 ust. 5 umowy numer (...) były nieważne, to oświadczenie powoda o otrzymaniu całego wymagalnego na tym etapie realizacji umów o podwykonawstwo wynagrodzenia było niezgodne z prawdą, albowiem pozwana (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością bez tytułu prawnego zatrzymała część należnego powodowi wynagrodzenia. Nie oznacza to jednak, że powodowi z tytułu złożenia powyższego oświadczenia można

czynić zarzut zachowania sprzecznego z zasadami współzycia społecznego. W tym zakresie istotne znaczenie ma stan świadomości podmiotu składającego oświadczenie z dnia 31 lipca 2016 roku oraz związany z tym kontekst sytuacyjny. W tym zakresie – wbrew stanowisku pozwanego – sąd pierwszej instancji dokonał wszechstronnej oceny materiału dowodowego, co czyni chybnym zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. Z przesłuchania strony powodowej wynika bowiem, że członkowie zarządu powodowej spółki nie mieli wówczas świadomości, że postanowienia zawarte § 4 ust. 5 umowy numer (...) i w § 14 ust. 5 umowy numer (...) nie są ważne i skuteczne prawnie, a tym samym nie zakładali, że także zatrzymane przez wykonawcę generalnego kwoty stanowiące równowartość 10 % wynagrodzenia tytułem zabezpieczenia należytego wykonania umowy i kaucji gwarancyjnej są wymagalne. Jest to zrozumiałe, jeżeli weźmie się pod uwagę, że w tym okresie nie zakładali oni, że z przyczyn leżących po stronie (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością nie będzie możliwe zakończenie realizacji umów o podwykonawstwo oraz doprowadzenie do spełnienia warunków, od których zaistnienia został uzależniony zwrot zatrzymanego świadczenia. W związku z tym opierając się na postanowieniach umowy o podwykonawstwo mogli działać w usprawiedliwionym przekonaniu, że złożone przez nich oświadczenie o zapłacie wymagalnej części wynagrodzenia za wykonane prace na rzecz generalnego wykonawcę jest zgodne z prawdą. Co więcej, trudno przyjąć, że w tym zakresie wprowadzili inwestora w błąd, skoro inwestor znał treść umów o podwykonawstwo i tym samym musiał wiedzieć, że 10 % wynagrodzenia pozwana (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością mogła zatrzymać na podstawie § 4 ust. 5 umowy numer (...) i § 14 ust. 5 umowy numer (...). Z powyższych przyczyn nie można zakwalifikować zachowania powodowej spółki polegającej na złożeniu oświadczenia z dnia 31 lipca 2016 roku jako postępowania niełojalnego wobec inwestora i na tej podstawie wyprowadzenia wniosku, że powódka dochodząc roszczenia o zapłatę wynagrodzenia w stosunku do pozwanego Skarbu Państwa dopuszcza się nadużycia prawa w rozumieniu art. 5 k.c. Podkreślenia wymaga, że powyższe unormowanie przełamuje podstawową zasadę porządku prawnego dotyczącą bezwzględnej ochrony prawnej praw podmiotowych, zatem przepis ten może być stosowany tylko jako szczególny wyjątek. Odmowa udzielenia ochrony prawnej na podstawie art. 5 k.c., z uwagi na jego wyjątkowy - w powyższym ujęciu - charakter musi być uzasadniona istnieniem okoliczności rażących i nieakceptowanych w świetle powszechnie uznawanych w społeczeństwie wartości. W badanej sprawie sąd pierwszej instancji – z przyczyn omówionych wyżej – zasadnie uznał, że w badanej sprawie tego rodzaju sytuacja nie zaistniała, co czyni chybnym zarzut naruszenia art. 5 k.c. poprzez jego niezastosowanie.

Za chybione uznać trzeba również zarzuty skarżącego dotyczące prawidłowości rozstrzygnięcia o odsetkach. Sąd pierwszej instancji prawidłowo zastosował w badanej sprawie przepisy art. 481 § 1 k.c. i 455 k.c., zasadnie dochodząc do wniosku, że pozwany Skarb Państwa jako inwestor popadł w opóźnienie niezwłocznie po wezwaniu, które nastąpiło w dniu 26 września 2016 roku, kiedy powyższemu podmiotowi doręczono pisma powoda datowane na 23 września 2016 roku i 26 września 2016 roku, których treść dotyczyła łącznie wszystkich faktur objętych niniejszym postępowaniem. Sąd Okręgowy prawidłowo przyjął, że obowiązek niezwłocznego spełnienia świadczenia musi być odniesiony do okoliczności konkretnej sprawy i słusznie uznał, że w niniejszej sprawie pozwany po otrzymaniu wezwania do zapłaty musiał dysponować odpowiednim czasem, aby dokonać oceny roszczenia powoda poprzez przyzmat postanowień umownych oraz zapoznać się z obszerną dokumentacją związaną z realizacją inwestycji. Brak jednak podstaw do uznania, że termin ten powinien być dłuższy niż miesiąc. Okres ten powinien być wystarczający dla pozwanego - będącego podmiotem działającym profesjonalnie w obrocie prawnym – dla zweryfikowania zasadności roszczeń powoda zgłoszonych w pismach z dnia 23 września 2016 roku i 26 września 2016 roku. Okoliczność, że strony prowadziły w późniejszym czasie korespondencję i podejmowały próbę rozmów ugodowych nie wpływa na ocenę powstania stanu wymagalności roszczenia powoda. Z tego punktu widzenia chybnym jest zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. poprzez brak wszechstronnej oceny materiału dowodowego, albowiem skarżący nie wskazał, jakie dowody miałyby prowadzić do odmiennych ustaleń dotyczących okoliczności, w których pozwany mógł dowiedzieć o przesłankach wymagalności roszczenia i dochodzenia zapłaty bezpośrednio od inwestora.

Reasumując powyższe rozważania, sąd odwoławczy uznał, że sąd pierwszej instancji nie dopuścił objętych zarzutami naruszeń przepisów postępowania, które mogłyby mieć wpływ na wynik postępowania co do istoty sprawy, jak również nie dopuścił uchybień w zakresie stosowania i wykładni przepisów prawa materialnego. Z tych względów apelacja w części dotyczącej meritum rozstrzygnięcia jako bezzasadna podlegała oddaleniu.

Za częściowo słuszne uznać trzeba natomiast zarzuty dotyczące rozstrzygnięcia o kosztach procesu.

Skarżący trafnie wskazał, że z przepisów art. 98 § 1 k.p.c. wynika, że zwrocie podlegają jedynie koszty procesu celowe do dochodzenia roszczenia lub obrony. Taki charakter co do zasady mają poniesione przez stronę koszty sądowe w postaci opłaty sądowej od pozwu. Waler celowości traci jednak ta część opłaty, która powinna zostać zwrócona powodowi przez sąd. W badanej sprawie w związku z cofnięciem przez powoda pozwu w zakresie kwoty 56021,15 złotych przed wywołaniem pierwszej rozprawy połowa opłaty od tej części pozwu wynosząca 1401 złotych [50 % od kwoty 2802 złotych] na mocy art. 79 ust. 1 pkt 3 lit. a ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych podlega zwrotowi na rzecz powoda. Tym samym koszty procesu podlegające zasądzeniu na rzecz powoda należało obniżyć z kwoty 11167 złotych na kwotę 9766 złotych.

Brak natomiast podstaw do dalszego obniżenia kosztów procesu w oparciu o wskazane w apelacji przepisy art. 100 i 101 k.p.c. Skarżący powyższe zarzuty opierał na twierdzeniu, że pozwany uznał żądanie pozwu w zakresie kwoty 56021,15 złotych przy pierwszej czynności procesowej oraz nie dał powodu do wytoczenia sprawy. O ile ta pierwsza przesłanka w istocie została spełniona, o tyle nie można zgodzić się z pozwanym, że nie dał powodu do wytoczenia powództwa. Z prawidłowo ustalonego stanu faktycznego wynika, że powód wzywał pozwanego przed wytoczeniem powództwa do zapłaty wynagrodzenia za roboty budowlane wynikającego z faktur VAT numer (...), natomiast pozwany Skarb Państwa tego świadczenia nie spełnił. Tym samym jest oczywiste, że pozwany dał w tym zakresie powód do wszczęcia przeciwko niemu postępowania sądowego, co wyklucza zastosowanie art. 101 k.p.c. W konsekwencji, skoro powód uległ pozwanemu jedynie w nieznacznej części, sąd pierwszej instancji na podstawie art. 100 in fine k.p.c. zasadnie obciążył pozwanego obowiązkiem zwrotu na rzecz powoda całością kosztów procesu. Jak wskazano wyżej – Sąd Okręgowy błędnie określił jedynie zakres kosztów celowych podlegających zasądzeniu na rzecz powoda.

Kierując się powyższymi przesłankami, należało na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. zmienić zaskarżony wyrok w zakresie orzeczenia o kosztach procesu w sposób opisany w punkcie pierwszym sentencji, zaś w pozostałym zakresie apelacja pozwanego jako bezzasadna podlegała oddaleniu, o czym rozstrzygnięto na podstawie art. 385 k.p.c. w punkcie drugim sentencji.

O kosztach procesu w postępowaniu apelacyjnym rozstrzygnięto na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c., przyjmując, że pozwany jako przegrywający sprawę w całości powinien zwrócić powodowi całość poniesionych przez niego kosztów procesu obejmujących wyłącznie wynagrodzenie radcowskie w wysokości 4050 złotych ustalone na podstawie § 2 pkt 6 w związku z § 10 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych. Z tego względu orzeczono jak w punkcie czwartym sentencji.

Zażalenie powoda na zawarte w wyroku postanowienie o kosztach procesu nie zasługiwało na uwzględnienie.

Wbrew zarzutom skarżącego sąd pierwszej instancji prawidłowo zastosował w rozpoznawanej sprawie przepisy rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2015 roku poz. 1804. Nie można zgodzić ze stanowiskiem powoda, że § 15 ust. 3 pkt. 1 tegoż rozporządzenia nakład obowiązek ustalenia opłaty za czynności radców prawnych w wysokości przewyższającej stawkę minimalną w każdej sprawie, która wymaga przeprowadzenia rozprawy. Przepis ten należy wyklądać całościowo, a więc przy uwzględnieniu sformułowania „jeżeli uzasadnia to: ...”. Z powyższego wyrażenia należy wyprowadzić wnioski, że przepis ten daje podstawę do ustalenia opłaty za czynności radców prawnych w sprawach wymagających przeprowadzenia rozprawy w wysokości wyższej niż stawka minimalna, ale tylko wówczas, gdy uzasadniają to przesłanki przewidziane w tym przepisie, to jest: 1/ niezbędny nakład pracy radcy prawnego, 2/ wartość przedmiotu sprawy; 3/ wkład pracy radcy prawnego w przyczynienie się do wyjaśnienia sprawy; 4/ rodzaj i zawilość sprawy. Zaznaczyć trzeba, że wszystkie powyższe przesłanki mają charakter ocenny. W badanej sprawie sąd pierwszej instancji uznał, że nie ma podstaw do zasądzenia wynagrodzenia radcowskiego w wysokości wyższej niż stawka minimalna i z tym stanowiskiem należy się zgodzić. Niniejsza sprawa miała charakter typowy – ani nakład pracy pełnomocnika powoda, ani jego wkład pracy w rozstrzygnięcie sprawy, ani też wartość przedmiotu sprawy oraz rodzaj

i zawilość sprawy nie wykraczały poza ramy, które prawodawca już uwzględnił określając wysokość stawki minimalnej dla tego rodzaju spraw.

Z tych względów zażalenie powoda jako bezzasadne podlegało oddaleniu, o czym orzeczono na podstawie art. 385 k.p.c. w związku z art. 397 § 2 k.p.c. w punkcie trzecim sentencji.

O kosztach procesu w postępowaniu zażaleniowym rozstrzygnięto na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w związku z art. 99 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c. w związku z art. 397 § 2 k.p.c., przyjmując, że powód jako przegrywający sprawę w całości powinien zwrócić pozwanemu całość poniesionych przez niego kosztów procesu obejmujących wyłącznie wynagrodzenie Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa w wysokości 900 złotych ustalone na podstawie § 2 pkt 4 w związku z § 10 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie. Z tego względu orzeczono jak w punkcie piątym sentencji.

Tomasz Żelazowski Tomasz Sobieraj Dariusz Rystał

ZARZĄDZENIE

1. (...)

2. (...)

3. (...)

(...)